

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TOPLUMSAL PROJELER YÖNETİM VE ORGANİZASYON BİLİM DALI

YEREL YÖNETİMLERDE SİVİL TOPLUM ALGISI-İSTANBUL ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
SÜLEYMAN KOCATEPE

İstanbul-2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TOPLUMSAL PROJELER YÖNETİM VE ORGANİZASYON BİLİM DALI

YEREL YÖNETİMLERDE SİVİL TOPLUM ALGISI-İSTANBUL ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
SÜLEYMAN KOCATEPE

DANIŞMAN
PROF. DR. İBRAHİM ANIL

İstanbul-2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İŞLETME Anabilim Dalı TOPLUMSAL PROJELER YÖNETİM VE ORGANİZASYONU Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi SÜLEYMAN KOCATEPE'nin YEREL YÖNETİMLERDE SİVİL TOPLUM ALGISI-İSTANBUL ÖRNEĞİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 22.05.2013 tarih ve 2013-17/33 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi19/06/2013.....

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

1.	Tez Danışmanı	Prof. Dr. İBRAHİM ANIL	
2.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. NEVİN DENİZ	
3.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. SELAHATTİN GÜRIŞ	

ÖZET

Bu çalışmada önemi gün geçtikçe artan ve hissedilen, “Sivil Toplum” ve “Sivil Toplum Kuruluşları”nın; “Yerel Yönetimlerce” nasıl algılandığına, bu algının sosyal projelere etkisine ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesinde oynadığı aktif role dikkat çekmeye ve mevcut durumun tespitine çalışıldı.

İlk bölümde kuramsal arka plan çerçevesinde; Batı kaynaklı sivil toplum kavramının nasıl bir süreç izlediğini, kavrama atfedilen anlamların ve niteliklerin neler olduğunu Antik Yunandan günümüze kadar ulaşan tarihsel bir kronolojiyle irdelenmiş, modern sivil toplum anlayışı, ülkemizde bu kavramın tarihsel süreci, yerel yönetimlerin tanımını ve Kent Konseyleri anlatılmıştır.

İkinci bölümde Metodoloji ve Araştırma Tasarımı, Üçüncü bölümde araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara, dördüncü ve son bölümde ise sonuç, değerlendirme ve bulguların yorumlarına, çıkan sonuçlara ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER:

Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşu, Yerel Yönetim

ABSTRACT

In this study, the importance of increasing day by day and felt, “Civil Society” and “Civil Society Organizations”; “Local Governments” how perceived, this perception of social projects in the effect of local governments and strengthening played active role to draw attention to the current situation, where the determination of the were studied.

In the first part, the theoretical background within the framework of the Western origin of the civil society of the concept of how a process followed by the grip, attributed to the meanings and qualifications of what is happening On the Ancient to the present day, reaching a historical chronology studied, the modern concept of civil society, in our country, that the concept of the historical process, the local authorities of City Councils, have been discussed.

In the second part of the Methodology and Research Design, and the Third part of the study the findings of the fourth and last section is the result of the evaluation and findings of the comments, the resulting conclusions and proposals for a solution are given.

KEY WORDS:

Civil Society, on-Governmental Organizations, Local Government

ÖNSÖZ

Günümüzde gerek akademik olarak gerekse kamusal alanda üzerinde en çok durulan ve tartışılan konulardan birinin de “Sivil Toplum” ve “Sivil Toplum Kuruluşları” olduğu söylenebilir. Türkiye bu kavramlarla daha çok 1980’li yıllardan sonra tanıştı. 1999 depremi sonrasında insanlara yardım eden, bir *sivil toplum* vardı. Bu sayede Türkiye sivil toplumun önemini daha iyi anlamış oldu. Günümüzde artık sivil toplumun sadece yardım kuruluşu olarak değil, ekonomi ve kalkınma alanında da önemini hissettirmeye başladığı ve en etkin başrol oyuncularından biri haline geldiği gözlenmektedir.

Bunun yanında hızla gelişmekte olan ve nüfusunun büyük çoğunluğu kentlerde yaşayan Türkiye’de; daha yüksek kalitede kamu hizmetlerinden yararlanabilmede, yerel yönetimlerin ve yerinden yönetimin önemi de gün geçtikçe artmaktadır. Merkezi yönetim anlayışı yerel bölgelerin gerçek ihtiyacını giderecek çözümlerin bulunmasında yetersiz kalabilmektedir. İşte tam burada bir ülkenin kalkınabilmesi ve gelişebilmesi için günümüzün en önemli iki kavramı karşımıza çıkmaktadır. Biri Âdem-i Merkeziyet yani “*Yerel Yönetim*”, diğeri de “*Sivil Toplum Kuruluşları*”dır.

Bu çalışmada, önemi gün geçtikçe artan ve hissedilen “Sivil Toplum” ve “Sivil Toplum Kuruluşları”nın; “Yerel Yönetimlerce” nasıl “algılandığına,” bu algının sosyal projelere etkisine ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesinde oynadığı aktif role dikkat çekmeye ve mevcut durumun tespitine çalışıldı.

Uzun bir çalışma sürecinin sonucunda ortaya çıkan bu tezin; başlatılması, geliştirilmesi ve uygulanmasının her aşamasında bilimsel desteğini sunan, yol gösteren, emeklerini ve değerli zamanını esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. İbrahim Anıl’a, zaman ayırıp; eleştirileri ve önerileri ile büyük katkıda bulunan Dr. Eyüp Aygün TAYŞİR’e, ankete katılarak bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan İstanbul İlçe Belediye Başkanlarımıza sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Süleyman KOCATEPE

İstanbul-2013

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vi
GİRİŞ	1

BÖLÜM I KURAMSAL ARKA PLAN

1.1 SİVİL TOPLUM	3
1.1.1 Sivil Toplum Kavramının Etimolojik Analizi.....	3
1.1.2 Sivil Toplum Kavramı ve Tarihsel Süreçteki Evrimi.....	5
1.1.3 Modern Dünyada Sivil Toplumun Değişen Tanımı.....	7
1.2 ÖRGÜTLÜ SİVİL TOPLUM: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (STK)	11
1.2.1 Sivil Toplum Kuruluşu (STK) Tanımı.....	11
1.2.2 Üçüncü Sektör - Beşinci Güç.....	12
1.2.3 Sivil Toplum ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Fonksiyonu	14
1.2.4 Sivil Toplum Kuruluşlarının Ortak Değerleri	15
1.3 TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM VE STKLARIN TARİHSEL GELİŞİMİ	16
1.3.1 Selçuklu Devleti'nden Cumhuriyet Dönemine Kadar Sivil Toplumun Tarihsel Gelişimi.....	16
1.3.1.1 Ahilik/Lonca Teşkilatı	17
1.3.1.2 Vakıf Müessesesi ve Vakıf Türleri	17
1.3.2 Türkiye'de Sivil Toplum Kavramının Doğuşu ve Gelişimi	18
1.4 YEREL YÖNETİM KAVRAMI	23
1.4.1 Yerel Yönetimlerin Tanımı	23
1.4.2 Yerel Yönetimlerin Varoluş Sebepleri	24
1.4.2.1 Ekonomik faktörler	24
1.4.2.2 Siyasal Faktörler	24
1.4.2.3 Hukuksal Faktörler	25
1.4.3 Yerel Yönetimlerde Demokrasi Kavramı.....	25
1.5 YEREL YÖNETİMLER VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	27
1.5.1 Yerel Yönetimler ve STK'lar Arasındaki İlişkiler ve Ortak Alanları.....	28
1.5.2 Yerel Yönetimler ve STK'ların Buluşma Noktası:Kent Konseyler.....	28

BÖLÜM II

METODOLOJİ VE ARAŞTIRMA TASARIMI

2.1	Araştırma Sorusu ve Araştırmanın Amacı	30
2.2	Araştırmanın Önemi	31
2.3	Araştırmanın Varsayımları	33
2.4	Araştırmanın Sınırlılıkları	33
2.5	Araştırmanın Evren ve Örneklemi	33
2.6	Araştırmada İzlenen Yöntem.....	34
2.7	Metodoloji ve Veri İşleme	36

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA BULGULARI

3.1	İSTANBUL'DAKİ YEREL YÖNETİMLERİN GENEL PROFİLİNE İLİŞKİN BULGULAR	37
3.1.1	Yerel Yönetimlere ve Belediye Başkanlarına Ait Bulgular	38
3.1.2	Yöneticilerin Demografik Özellikleri	38
3.1.3	İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Yapılarına İlişkin Bulgular.....	40
3.1.4	İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Kaynakları	43
3.1.5	İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Ortakları	45
3.1.6	İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Projeleri	47
3.1.7	İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Sorun Analizi	49
3.1.8	Ortak Faaliyet Alanına Etki Algısı	53
3.2	İSTANBUL'DAKİ YEREL YÖNETİMLERİN SİVİL TOPLUM ALGILARINA İLİŞKİN BULGULAR	55
3.2.1	Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Tanımı ve Algısı	55
3.2.2	Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Kuruluşu Tanımı ve Algısı	58
3.2.3	Yerel Yönetimlerin Sivil Toplumun Geleceğine İlişkin Görüşleri.....	70

BÖLÜM IV

SONUÇ ve TARTIŞMA

4.1.	Sonuçlar	72
4.1.1	Çıkan Sonuçlara Göre Yerel Yönetimler ve STK'lar Arasında Var Olan Sorunlar	74
4.1.2	Çıkan Sonuçlara Göre Yerel Yönetimlerin STK'lardan Beklentileri.....	75
4.2	Sorunun Çözümü İçin Öneriler.....	76
	KAYNAKÇA	79

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı Geçen Eser
AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviri
s.	: Sayfa
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	: Türk Dil Kurumu
Yay.	: Yayınlar
YY	: Yerel Yönetim
vb.	: Ve benzeri

GİRİŞ

Bu çalışmada; sivil toplumun ilgi ve faaliyet alanına en yakın olan, sosyal konularda aynı veya benzer alanlarda faaliyet gösteren ve STK'larla birlikte bu alanda ikinci önemli ayağı oluşturan “Yerel Yönetimlerin;

-“Sivil Toplum” ve “Sivil Toplum Kuruluşu” kavramlarına bakışı, algısı ve bu algının söz konusu taraflar arasındaki ilişkilere ve birlikte geliştirdikleri politikalara etkisi, aralarındaki “işbirliği, eşgüdüm ve koordinasyon” imkânlarını zorlaştıran veya olumsuz etkileyen faktörlerin saptanması ve bu faktörlerin” Yerel Yönetimlerdeki STK algılaması ile olan ilişkisini incelenecektir.

Ayrıca bu araştırma ile Türkiye’de “Yerel Yönetimler-Sivil Toplum ilişkisi” ve “Yerel Yönetimler’ in Sivil Toplum Algısı” çeşitli değişkenler ışığında analiz edilecektir.

Bu araştırma, yukarıdaki varsayım çerçevesinde; “Yerel Yönetimlerin, STK'lara algısını, bakışını ve yargısını inceleyip, mevcut durumu ortaya koymaya ve elde edilen bulgular ışığında çeşitli sonuçlara ulaşarak problemin çözümüne katkı yapmak amacıyla çözüm önerileri sunmaya çalışan, “yeni bir bilgi üretmeye yönelik, tanımlayıcı bir araştırma” olarak kurgulanmıştır. Bu araştırmayla ortaya çıkan bulgular ışığında yapılacak analiz, yargı ve değerlendirmelerin; bu problemlerin azaltılmasına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Bu araştırmanın birinci bölümünde kavramların tanımı, felsefi arka planı ve kavramın gelişmesine katkı veren düşünürler ve görüşleri bu araştırmanın teorik çerçevesini oluşturacaktır. Birinci bölümde araştırmanın temel kavramları olan “Sivil Toplum”, ”Sivil Toplum Kuruluşu-STK” ve “Yerel Yönetimlerin dünya ve Türkiye’deki gelişim süreci ile araştırma ile ilgili “Kent Konseyleri”nin tanımı yapılmıştır.

Araştırılan Konular:

Araştırmada yerel yönetimlerin; sosyal konulardaki öncelikleri ve bu önceliklerin STK'ların öncelikleri ile olan örtüşmesi

- Örgütsel kaynak olarak STK'lara bakışı
- Proje uygulamalarında STK'larla olan ilişkisi ve ortaklıkları
- STK'larla yeterli sayıda proje üretilip üretilmediklerine dair görüşü ve bu görüşün sebepleri
- Sorun yaşadığı kesimler içinde STK'ların yeri, sosyal sorunların çözümünde STK'lardan beklentileri
- Faaliyet gösterdiği sosyal alanlardaki toplam etkide STK'lara biçtiği pay
- Hibe almış veya fon kaynaklarına sunulmuş sosyal projelerinde, STK'ların rolü (işbirliği yapıp yapılmadığı)

- "Sivil Toplum" Tanımı ve Algısı, "STK" Tanımı ve Algısı

Yerel yönetimlere göre;

- Sivil toplum anlayışının gelişmesinde etkili faktörler
- STK'ların kamu politikaları üzerinde etkin olduğu alanlar
- STK'ların en güçlü olduğu faaliyet alanları
- STK'ların gelişmesi önündeki engeller
- İnsanları STK'lara üye olmaya iten etkenler
- Yerel yönetimlerin STK'lar etik yönlerden değerlendirmesi (Yöneticiler STK'lara nasıl bakıyor?)
- Sivil Toplumun geleceğine ilişkin görüşleri
- Çalışanlarına verdiği eğitimlerde "Sivil Toplum" kavramının yeri gibi konular araştırılacak ve bu konular;

Yerel Yönetimlerle yapılacak anketler ve bunların analizi ile irdelenecektir.

BÖLÜM I

KURAMSAL ARKA PLAN

1.1.SİVİL TOPLUM

1.1.1 Sivil Toplum Kavramının Etimolojik Analizi

“Sivil Toplum” (Civil Soceity) kavramını daha iyi anlayabilmek için ilk önce bu kavramın etimolojik analizini yapmak gerekmektedir.

Sivil toplumun etimolojik kökenine baktığımızda, kelimenin Latince “civils”, “civilius” kökeninden geldiği görülür. Bunun da sözlük anlamı medeni, şehirli, şehir hayatına adapte olmuş olan vb.dir. Onu izleyen “sivilizasyon” da maddi, sosyal ve kültürel gelişmeyi anlatılır.(Belge,1998,s.2)

Kelimeler ayrı ayrı ele alındığında;

“İngilizce ve Fransızca’ya “civil” Almanca’ya “civiel” olarak geçen “Civil” kelimesi bu dillerde;

-ülkeyi oluşturan gruplar içinde yaşayan insan; vatandaş,

-asker sınıfından olmayan birey” manasında karşılık bulmaktadır.(İz,1986,Oxford English-Turkish Dictionary)

Sivil (civil) kavramının İngiliz diline girdiği dönemde manası politik olanın yani devletin dışında “toplumla” ilişkin olan ya da halktan oluşan anlamında kullanıldığı görülmektedir.

Dilimizde de batı dillerine paralel olarak;

-askeri olmayan, asker sınıfından olmayan kimse,

-üniforma ya da özel bir giysi giymemiş kimse” manasında kullanılmaktadır.(TDK Sözlüğü,1992)

“Civilis” kökünden türeyen civilise(Fr), civilize(Ing) kavramı ise sözlüklerde, “toplumu ya da kişiyi eğiterek yaşam standartlarını geliştirmek” manasında kullanılmıştır.(Belge,1998,s.2)

Yine aynı kökten türeyen “civilization” ise “medeniyet/uygarlık” olarak dilimizde karşılığını bulur.(İz,1986,Oxford English-Turkish Dictionary)

Bu tanımlamalara göre en genel ifadeyle “sivil” ; “askeri ya da dini gücü barındırmayan, bunların yaptırım gücüne haiz olmayan” kişidir denilebilir.

İngilizcede 14.yy’da ortaya çıkan “society” kelimesi ise Fransızca’daki “société” kelimesinden gelmektedir. Fransızca’ya ise Latince’den “societas” kelimesinden geçmiştir. (Belge,1998,s.3)

“Societas”; “diğerleriyle yapılan dostane işbirliği” manasında kullanılmıştır. “Socius” kökünden gelen “societas” kelimesi; “arkadaş, yoldaş”,

“Social” ise; “ortak özellik ortak fayda ortak karakteristik” manasındadır ve “ortak amaç doğrultusunda birlikte olmak” anlamını taşımaktadır. (Demir,1997,Sosyal Bilimler Sözlüğü, s.202)

Sosyal bilimlerde “society” terimi; “yarı kapalı sosyal sistem oluşturan insan grupları” için kullanılmaktadır. Bu sosyal sistemde çoğu ilişkiler gruptaki diğer bireylerledir. Bir başka ifadeyle “Society”; “sosyal varlıklar arasındaki ilişki ağı” olarak da tanımlanabilir. Aynı zamanda “birbirine muhtaç topluluk” olarak ta nitelendirilir. (Demir,1997,s.202)

“Toplum” manasında kullanılan “society” sözcüğü dilimizde “aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için işbirliği yapan insanların tümü, cemiyet” olarak karşılık bulur. (Demir,1997,s.202)

1.1.2 Sivil Toplum Kavramı ve Tarihsel Süreçteki Evrimi

“Sivil Tolum” kavramının, günümüzdeki anlama doğru evrilmesi yani, devlet alanı dışında ayrı bir alan görülmesi 18 YY’dan sonra başlamıştır. Fakat “Sivil Toplum” kavramının tarihsel belgelerde görülmesi, Antik Yunan dönemine, Aristoteles’e kadar uzamaktadır.(Çaha,1996,s.26).

Antik Yunanda sadece devletlere değil, kendi şehirleri, kanunları ve medeniyet anlayışı olan, medeni kanunlara göre yönetilen, medeni bir toplum içinde yasama şartlarına da işaret eder. “Sivil Toplum”; o dönem için “siyasi toplum”un eş anlamlısıdır. (Duman, 2005, s.348)

Aristoteles’in kullandığı “societas civilis-politike koinonia” ifadesi sivil toplum kavramının ilk hali olarak kabul edilmektedir. Bu ifade ile kastedilen şey; “yasalarla belirlenmiş kurallar sistemi içerisindeki özgür ve eşit yurttaşların ahlaki ve etik topluluğudur.” (Duman, 2005, s.348)

Bu kavram çerçevesinde Aristo’da sivil toplum, devlet ya da siyasal toplumdaki müstakil ve ona karşıt bir anlamda değil tam tersine, devlet ve siyasal toplumla eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Aristo sivil topluma dair diğer bazı açıklamalarında da “Yurttaşlık, sivil toplumun ta kendisidir” der. (Duman, 2005, s.348)

Eski Roma ve Yunan anlayışında da sivil toplum siyasi toplumla özdeş kabul edilmiştir. Bu toplumlarda aktif yurttaşlar şehir devletlerinde kurumların ve politikaların şekillenmesinde söz sahibi olmuştur. Bu toplumların “sivil” olması sadece şehir devletlerindeki bu tecrübenin varlığı ile ilişkilendirilmiştir. (Önsoy,2009,s.20)

Ortaçağ’a kadar siyasal düzenin bir parçası olmayı tanımlayan kavram, Ortaçağ’da kentlerin canlanması, ticaretin ve tarımın gelişmesi ve özel mülkiyet ilişkilerinin ortaya çıkmaya başlaması ile birlikte değişmeye başlamıştır. Burjuvaların kentlerin yönetiminde geniş özerklik kazanmaya başladıkları bu süreç, sivil toplumun oluşmasına zemin hazırlamıştır (Yüksel-Sezgin,2012,s. 3)

Sivil toplum kavramını ve kavramın içeriğini birçok boyutta inceleyen çalışmalar ilk olarak on beşinci yüzyıldan sonra ortaya çıkmaya başlayan, siyasal ve

felsefi oluşumlar (Rönesans, hümanizm, reform vb.) ve buna paralel başlayan modernleşme süreci ile beraber başlamıştır. Sivil toplum denildiğinde, bireyin özgürlüğü, özerkliği, bireyin siyasal iktidar karşısındaki haklarının savunulması, demokratik katılım, eşitlik gibi değerler akla gelmektedir. Bu değerler, Batı’da bu dönemden günümüze kadar gerçekleşmiş olan bu modernleşme süreci ile ortaya çıkmış değerlerdir. Batı’daki mevcut gelişmeler tarihsel süreç içinde dünyanın diğer bölgelerine de yayılmıştır. Kısaca, günümüze kadar çeşitli değişimlere uğrayarak gelen “sivil toplum” kavramının, batı toplumlarının yaşadığı gelişmelerle paralel geliştiği söylenebilir. (Önsoy,2009,s.21)

Fransızca “askeri olanın karşısında olan” anlamında kullanılan sivil toplum, tarihsel süreç içerisinde “devletten olmayan”, hatta yer yer “devlete karşı olan” anlamını da taşımıştır. (Turhan,2008,s.4)

Bu kavramın modern çağın getirdiği küreselleşme dönemine kadar olan tarihsel gelişimini kuramsal olarak özetleyecek olursak:

1. Sivil toplum kavramı en başta “Bir Devletin Üyesi Olmak” ve “Siyasi Toplum” la eş anlamlı kullanılmıştır.

2. aşamada batıdaki sanayileşme ile beraber ortaya çıkan sorunlar neticesinde sivil toplum içindeki bağımsız toplulukların kendilerini devlete karşı savunmaları söz konusu olmuş ve bu hak ve özgürlükler mücadelesi sonucunda sivil toplum kavramına; “bireyin özgürlüğü, özerkliği, bireyin siyasal iktidar karşısındaki haklarının savunulması, demokratik katılım, eşitlik” gibi değerler de girmiştir.

3. aşamada, sivil toplum kavramının doğduğu batı toplumunda, demokratik kurumların oturmasıyla ve modernleşme süreci ile birlikte sivil toplum güçlenmiş ve kamu alanının dışındaki neredeyse tüm alanlar sivil toplum tanımı içine girmiştir. (Alyakut,2007,s.14)

Modernleşmenin getirdiği küreselleşme ile beraber sivil toplum kavramı bu ifadenin biraz daha genişletilmesini gerektirmiştir.

Küreselleşme ile birlikte gelen 4. ve son aşamada sivil toplum sosyal konularda daha fazla rol almaya, politikalar üretmeye, kamu politikalarını etkilemeye ve kamu ile ortak hareket etmeye başlamış ve sivil toplum tanımı içine; “Üçüncü Sektör”, “Sosyal Sermaye” ve “Yeni-Tocquevilizm (devlet, piyasa ve kar-amacı gütmeyen grupların birbirlerinden bağımsız ancak birbirleri ile karşılıklı olarak bağlantılı olması)” gibi kavramlar da eklenmiştir. (Alyakut,2007,s.14)

Bu gelişme de aşağıda kısaca anlatılacaktır.

1.1.3 Modern Dünyada Sivil Toplumun Değişen Tanımı

Bilgi toplumunun etkin yapısını oluşturan temel öğelerden olan sivil toplumun tanımını küreselleşme döneminde yeniden düzenlenmiştir.

1980’li yıllardan sonra, dünya çapında özellikle Latin Amerika’da hızlanan demokratikleşme sürecinde sivil toplum kavramı, çeşitli boyutlar kazanmaya başlamıştır. Bunlar boyutlar sırasıyla;

- Hak ve özgürlükler mücadelesi
- Toplumsal muhalefet
- Katılımcı demokrasi boyutlarıdır.

Üçüncü boyut olan “Katılımcı Demokrasi”, diğer iki boyutun bakış açılarını da içerecek biçimdedir. Bu anlayışa göre sivil toplum, “birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkilerin tümünün aktif vatandaşlık temelinde olduğu üçüncü bir alan ya da örgütler topluluğu olarak” tanımlanmaktadır. (Alyakut,2007,s.14)

Sivil toplumun bu boyutuna göre, aktif vatandaşlık, devlet denetiminin dışında gönüllü olarak örgütlenen sivil aktörlerin, toplumsal sorunların çözümünde siyasi aktörleri yönlendirecek, kamusal alanda dönüştürücü bir işlev üstlenecek çalışmaları gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Üçüncü boyuta ait sivil toplum kavramı, modern sivil toplum anlayışı olarak hâkim kavram olmaya devam etmektedir. (Alyakut,2007,s.14)

Kısaca özetlemek gerekirse, sivil topluma dair yapılan tartışmalar ve tanımlamalar genel olarak üç yaklaşım biçiminde şekillenmiştir:

1. Sivil toplum, devlet iktidarının baskısı ve denetimi altında olmayan gönüllü örgütlerin yer aldığı alan olarak tanımlanabilir.

2. Sivil toplum, bir toplumun kendisini ve eylemlerini, devletin baskısı ve denetimi altında olmayan gönüllü örgütler yoluyla örgütlediği alandır.

3. Alternatif, bütüncül ve katılımcı yaklaşıma göre sivil toplum, “toplumsal sorunlara etkili ve uzun dönemli çözüm bulma sürecine aktif olarak katılan ve bu temelde de siyasi aktörleri bu çözümleri yaşama geçirecek politikalar üretmeye yönlendirmek için çalışan farklı gönüllü örgütlerin devlet denetimi dışında kurduğu ortak alandır.”

Bu üç yaklaşım tarzından ilkinin, daha çok Amerika’da ve Kanada’da, yakın zamanlarda da Avrupa’da kullanıldığını görülmektedir. Bu yaklaşımla “sivil toplumun akademik ve siyasal söylem içinde siyasi ve ekonomik toplumların dışında bir alanda hareket eden gönüllü örgütlere referansla ve “Üçüncü Sektör”, “Sosyal Sermaye” ya da “Yeni-Tocquevilizm” gibi kavramlar ya da kodlar içinde kullanıldığı görülmektedir”. (Alyakut,2007,s.16)

Yeni-Tocquevilizm’de devlet, piyasa ve kar-amacı gütmeyen grupların birbirlerinden bağımsız ancak birbirleri ile karşılıklı olarak bağlantılı olduğunu savunulmakta ve üç ana sektöre dayalı bir toplum modeli temel alınmaktadır buna bağlı olarak temel tartışma eksenini ise bu üç alan arasındaki sınırların nasıl ve nerede çizileceği ekseninde geliştirmektedir. Yeni-Tocquevilizm’e göre sivil toplum, üyeliğin ve gönüllülük esasına göre işlediği, aile ve devlet arasındaki tüm ilişkileri ve ağları içeren, kar amacı gütmeyen sektör veya üçüncü sektör olarak tanımlanmaktadır.(Alyakut, 2007,s.16)

Günümüzde artık sivil toplumun katkısı ve desteği olmadan sosyal politikaların oluşturulması düşünülemez hale gelmiştir.

Modern sivil toplum tanımının kilit kavramlarını; kamusal alan, özerklik, çoğulculuk ve demokratikleşme olarak sıralamak mümkündür.(Yüksel-Sezgin,2012,s.29)

Bu kavramlardan ilki olan “Kamusal Alan”, bireylerin devletten bağımsız ve gönüllü olarak, toplumsal fayda yaratmak ve toplumsal dayanışmayı sağlamak üzere faaliyette buldukları bir alandır.

İkincisi olan “Özerklik” ise, sivil toplum alanının devlet tarafından yönlendirilmemesi, faaliyetlerini kanunlar çerçevesinde kendi dinamiklerine göre özgürce yapabilmesi gereğini vurgulamaktadır.

Sivil toplum alanının üçüncü kilit kavramı olan “Çoğulculuk” ise; sivil toplum alanının farklı unsurları bir arada bulunduran bir karaktere sahip olduğunu göstermektedir. Bu anlamda sivil toplum alanı, farklı din, dil, ırk, sınıf ve ideolojileri içinde barındıran heterojen bir yapıdır. Söz konusu yapı içinde karşılıklı hoşgörü, saygı, uzlaşma ve birlikte yaşama kültürünün sürdürülebilirliği sağlandığı sürece herhangi bir grubun ya da ideolojinin merkezi bir güç oluşturması da mümkün olmamaktadır.

Sivil toplum alanının dördüncü kilit kavramı, sivil toplum alanının “Demokratik” bir yapı olduğuna işaret etmektedir. Başka bir deyişle sivil toplum alanı, katılımcı demokrasiyi kurumsallaştırmıştır. (Yüksel-Sezgin,2012,s.29)

Günümüze “Sivil Toplum” kavramı sosyal bilimlerde önemini artırmasına rağmen hala kavram üzerinde uzlaşılmış ortak bir tanım bulunmamaktadır.

Birçok uzman sivil toplumu; “bireylerin ortak yararlarını gönüllü olarak artırmaya çalışan ve kar amacı gütmeyen kurumlar, organizasyonlar ve bireylerin toplumu” olarak ifade etme eğilimindedir.

Günümüzde kısaca; devlet ve devlet otoritesinin dışındaki ekonomik ve toplumsal alanı nitelemek için kullanılan ve kendi ilke ve kurallarına göre isleyen, kendi kendini düzenleyen özerk alanları ifade etmek için “Sivil Toplum” kavramı kullanılmaktadır” (Aktel, 2003, s.69).

Sonuç olarak sivil topluma dair güncel tartışmaların hepsi sivil toplumun yenilenmesi arayışı ve buna paralel olarak gelişeceği tahmin edilen demokrasi kültürü, devlet geleneği ve piyasa pratiği çevresinde gerçekleşmektedir. Bu noktada mevcut tartışmaların hepsi devlet, sivil toplum, piyasa ve diğer güçler arasındaki değişken sınırları daha da esnekleştirip, insanın mutluluğunu ve refahını hedeflemektedir.

Günümüzde sivil toplum alanına ilişkin farklı görüşlerin ortak noktalarından hareketle, bu çalışmanın temel aldığı bir sivil toplum tanımı yapmak gerekmektedir. Buraya kadar ele alınan sivil topluma dair tüm tartışmalar ve yaklaşımlarından yola çıkarak güncel bir tanımlama yapılacak olursa “Sivil Toplum”;

“Devlet ve piyasa alanı dışında kalan birey ve grupların,

-Devletten izin almadan, büyük ölçüde bağımsız olarak hareket ederek tutum belirleyebildikleri, bu temelde siyasi aktörleri bu çözümleri yaşama geçirecek politikalar üretmeye yönlendirmek için çalıştığı,

-Toplumsal sorunlara etkili ve uzun dönemli çözüm bulma sürecine aktif olarak katılabildikleri,

-Sosyo-kültürel etkinliklerde bulunabildikleri,

-Gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin, etkinliklerin ve kurumların oluşturabildiği bir toplumdur” denilebilir.

Sivil toplumun vazgeçilmez bir ögesi de “Sivil Toplum Kuruluşları”dır. Bu kavram da aşağıda kısaca ele alınmıştır.

1.2. ÖRGÜTLÜ SİVİL TOPLUM: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (STK)

Sivil Toplum tanımı, tanım olarak STK'ları da içine almakla birlikte aralarında küçük bir nüans bulunmaktadır. Sivil Toplum kavramı içinde, birey, aile v.b tüm sivil unsurlar bulunurken, STK; örgütlü sivil unsurları belirtir.

Sivil toplumun tüm talep ve ihtiyaçlarını daha kolay karşılamak için ortak ve örgütlü olarak hareket edebildiği, ortak hedefleri olan kurumsal yapılara ihtiyaç vardır. Bu yapılar da “Sivil Toplum Kuruluşları”dır.

1.2.1 Sivil Toplum Kuruluşu (STK) Tanımı

Tanım olarak “Sivil Toplum Kuruluşları”; “Resmi kurumlar dışında ve bunlardan bağımsız olarak, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçları doğrultusunda lobi çalışmaları, ikna ve eylemlerle çalışan, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük usulüyle alan, kâr amacı gütmeyen ve gelirlerini bağışlar, üyelik ödemeleri, v.b yollar ile sağlayan kuruluşlardır.” şeklinde tanımlanabilir. (www.ediyetisyen.net/sosyal-orgutler.html)

En büyük on-line ansiklopedi olan Wikipedia'ya göre, sivil toplum kuruluşları: “Devlet otoritesine dayanan ve ticari olan kuruluşların aksine toplumun temelini oluşturan gönüllü sosyal organizasyonlar ve kuruluşlardır”.

London School of Economics Sivil Toplum Merkezi'nin tanımı ise daha kapsayıcı ve açıklayıcıdır:

Sivil toplum, herhangi bir otoritenin etkisi olmadan, ortak değerler, çıkarlar ve amaçlar etrafında toplanmaya işaret eder. Teoride, sivil toplum kuruluşları, devlet, ticaret ve aile kurumundan farklı yapıdadır. Temeli gönüllülük esasına dayanır. STK'ların yapıları, görevleri, amaçları ve faaliyetleri çok farklı şekillerde olabilir. Bunlar genellikle; vakıflar, devlet-dışı kalkınma kuruluşları, toplumsal gruplar, kadın, inanç ve meslek kuruluşları, toplumsal hareketler, yardımlaşma dernekleri, yasayla ve üyeliğin zorunlu olması esasına göre değil, gönüllülük esasına göre kurulmuş meslek kuruluşları, sendikalar ve işveren dernekleri olarak örneklenebilir.

1.2.2 Üçüncü Sektör - Beşinci Güç:

Avrupa ve Amerika'dan sonra Türkiye'de de somut bir güç odağı haline gelen ve yasama, yürütme, yargı ve medyadan sonra “beşinci güç” olarak toplum yapısındaki yerini alan STK’lar; devlet ve ekonomi sektörlerinin yanında “üçüncü bir sektör olarak” meşruiyetini kazanmıştır.

Neo-liberal yaklaşımlar doğrultusunda, minimal devlet olan sosyal devletin kamusal alanda yarattığı boşluk “üçüncü sektör” aracılığıyla doldurulmaya çalışılmaktadır. Burada “üçüncü sektör” olarak vurgulanan sektör STK’lardır. STK’ları bu anlamda üçüncü sektör yapan yani devlet (birincil) ve özel (ikincil) sektörden ayıran iki önemli özelliği vardır. “Birincisi devlet kamu tüzel kişiliğine ya da herhangi bir kamu kuruluşlarına bağlı olmayışları, ikicisi de ticaret yaparak (mal ya da hizmet üreterek) kazançlarını ortaklarına ya da hissedarlarına dağıtmamalarıdır”. (Öztekin, 2005, s.92)

Bugün, devletin de artık kendisine karşıt gibi görünen bir sivil toplumu yavaş yavaş kabullendiği görülmektedir. Çünkü AB sürecinde ve uluslararası ilişkilerde sivil toplum demokratikleşmenin bir kanıtı olarak devletlerin yardımcısı olabiliyor. Tüm devletler uluslararası ilişkilerde yeri geldiği zaman kendi sivil toplumlarının itirazlarını mazeret olarak göstererek kendi çıkarlarını uluslararası arenada koruyabiliyorlar. Böylelikle yurtiçinde devletin çatıştığı aktörlerden biri yurtdışı ilişkilerinde yardımcı bir aktör olarak sahneye çıkabiliyor. (Türköne, 2003, s.57).

Sivil Toplum Örgütleri Türkçe literatürde;

Gönüllü Teşekküller (GT), Sivil Toplum Kuruluşları (STK), Sivil Toplum Örgütleri (STÖ), Vakıf, Dernek, Sendika, Oda, Kooperatif, Kulüp gibi farklı isimler yanında, batı literatüründen iktibas edilen (Non-Governmental Organizations =NGO'lar) tabiri de yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

“STK” için tarihte daha çok cemaat, cemiyet, tarikat, lonca, ve vakıf kavramları kullanılmıştır.

Batı literatüründe ise aynı kavram;

Sivil Toplum Örgütleri(Civil Society Organizations = CSOs), Devlet Dışı Örgütler (Non-Governmental Organizations = NGOs) ve bunların uluslararası düzeyde faaliyet gösteren türleri olarak Uluslararası Devlet Dışı Örgütler (International Non-Governmental Organizations = INGOs), Sosyal Hareketler (Social Movements = SMOs) ve bunların uluslar üstü faaliyet gösteren türleri olarak Uluslar Üstü Sosyal Hareketler (International Social Movements = ISMOs) gibi değişik isimlerle anılmaktadır. (<http://www.stgm.org/kutuphane.php>)

Sivil Toplum Kurumları, Batılı yazarlar tarafından ilk defa Avrupa ve Amerika'da kurulduğu Uluslararası STK'ların tarihi 19. yüzyılın ortalarına kadar uzanmaktadır. Ancak bugünkü manası ile sivil toplum kuruluşu kavramı ilk defa 1945 yılında Birleşmiş Milletler teşkilatının kuruluşu sırasında, kuruluş beyannamesinin 10. Bölümünün 71. Maddesinde devlet ve üye ülkelere ait olmayan kuruluşların danışmanlık rolü ile ilgili tanımlamada kullanılmıştır. (<http://www.stgm.org/kutuphane.php>)

Sivil Toplum Kuruluşlarının sürdürülebilir kalkınma alanındaki hayati rolleri ilk defa Birleşmiş Milletlerin STK'lar ile BM arasında sıkı danışmanlık ilişkilerinin düzenlendiği 21. ajandasının 27. Başlığında dile getirilmiştir: Sivil toplum kuruluşları oda, sendika, vakıf ve dernek adı altında faaliyet gösterir. Vakıf dernekler topluma yararlı bir hizmet geliştirmek için kurulmuş yasal topluluklardır. (<http://www.stgm.org/kutuphane.php>)

Sivil Toplum Kuruluşları, herhangi bir devlet organından bağımsız bir şekilde özel kişilerin girişimiyle kanuni olarak kurulmuş her türlü organizasyon için kullanılan genel bir terimdir. STK'ların tamamen veya kısmen devlet organları tarafından desteklendiği durumlarda bile STK bünyesinde herhangi bir devlet yetkilisi bulunmadıkça kurumun STK olma özelliğinin devam ettiği kabul edilir.

20. yüzyıl boyunca, küreselleşme STK'ların önemini artırmıştır: Uluslararası antlaşmalar ve Dünya Ticaret Örgütü gibi Uluslararası Örgütler finansal alandaki büyük aktörlerin çıkarlarına odaklı olarak algılanmaktadırlar. Bu alandaki dengesizliği

gidermek için STK'lar insani konular, kalkınma yardımları ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında gelişim göstermişlerdir. . (<http://www.stgm.org/kutuphane.php>)

1.2.3 Sivil Toplum ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Fonksiyonu

Sivil toplumun en önemli fonksiyonu, katılımcı demokrasinin gelişmesine katkıda bulunmaktır. Temsili demokrasilerde sivil toplum, halkın karar alma sürecine katılımını sağlamak, demokrasi ve insan hakları gibi vatandaşlık haklarının korunmasını, geliştirilmesini ve yaygınlaşmasını temin etmek, devlet otoritesini ve gücünü sınırlandırmak görevlerini yerine getirirler. Karar alıcılar üzerinde birer baskı aracıdırlar. (Güneş,2000;s.2)

Sivil toplumun ikinci önemli fonksiyonu “Gündem Belirleme” dir.: “Gündem Belirleme” ile kamunun öncelikli sorunlarının medyanın gündemine taşınması ve kamuoyunun bunları ortaya konulacak çeşitli fikirlerle tartışarak çözüme kavuşturması ifade edilmektedir. Toplumun sorunlarının hangisinden başlanarak çözüme kavuşturulacağına ilişkin bir öncelik sıralamasına ihtiyacı vardır. Medyanın ve STK'ların bu noktada önemli rolü ve konumu vardır. (Güneş,2000;s.2)

Bireyler, belli amaçlar etrafında örgütlenerek meslek ve ihtisas alanlarına giren toplumsal konularda fikirlerini belirgin hale getirip kamuoyunun istifadesine sunar ve medya da bu görüşleri gündeme taşımayı kendine görev sayarsa, böylece toplumun gerçek gündemi belirlenmiş ve toplumsal sorunların çözümü için gerekli toplumsal uzlaşmayı sağlayacak kamuoyunun oluşması zemini sağlanmış olacaktır. Bunu yapacak olanlar da öncelikli olarak STK'lardır. (Güneş,2000;s.2)

STK'lar hangi görüşten olursa olsunlar tüm insanların ortak ilkelere buluşabilecekleri varsayımından yola çıkarlar. Bu anlamda, STK'ların üstlendikleri işlevleri birkaç başlık altında toplayabiliriz.

-Kamuoyu oluşturmak yolu ile, bireylerin taleplerinin dile getirilmesine yardımcı olmak.

-Çoğulcu bir toplum yapısının oluşmasını sağlamak suretiyle piyasadaki metalaşmaya ve egemen piyasa değerlerine karşı dengeleyici bir unsur olmak.

-Kendi içlerinde oluşturacakları katılımcı ve çoğulcu bir kültürle beslenmiş ve aynı zamanda yönetim deneyimi de edinmiş bireylerin yetişmesini sağlamak.

-Pilot projeler üretmek, bu projelere kaynak bulmak ve bu projeleri uygulamaya geçirmek yoluyla eğitim, sosyal refah ve istihdam konularında hükümet politikalarına paralel ya da alternatif sorumluluklar alabilmek. (Güneş,2000;s.2)

Günlük alışkanlıklarını değiştirip sosyal amaçlı eyleme dönüştürebilenleri, sivil toplum hareketinin gönüllüleri olarak tanımlamaktayız. İnsanları herhangi bir konuda özellikle gönüllü eylemlerde harekete geçirebilmek için iki temel unsurun önemle ön plana çıktığını görmekteyiz: İnanç ve umut. (Güneş,2000;s.4)

Sivil toplum hareketinin yükselbilmesi için “inanç” ve “umut” kavramlarını geliştirebilmek önem kazanmaktadır. İnanç; güven sağlamakla mümkündür. Güven ise, etik değerlere bağlı kalmakla sağlanabilir.

1.2.4 Sivil Toplum Kuruluşlarının Ortak Değerleri

STK'lar bu işlevleri yerine getirirken bir takım ortak etik değerlere bağlı kalmalıdır. Bu etik değerler şöyle sıralanabilir:

a) Dürüstlük ve tutarlılık: Amaç, niyet ve eğilimlerle, davranışlar arasında veya vaat edilenle eylemler arasında tutarlılık ve bütünlük olmalıdır.

b) Açıklık ve saydamlık: Bir STK gerçekleştirdiği çalışmalarını toplum çıkarına olup olmadığını, bunların neden ve nasıl yapıldığını ve sonuçlarının ne olduğunu topluma yansıtmalıdır. STK'lara tanınan bazı ayrıcalıkların ve sağlanan kaynakların yerinde kullanıp kullanılmadığını dış ortama açıklaması onlara olan güveni arttıracaktır.

c) Hizmet anlayışı: Bu değer temelinde halk ile STK arasında söz konusu olabilecek hiyerarşiden ve onları yönetme ve denetleme niyetinden arınma bulunmaktadır. STK'lar; yönetmek ve denetlemekten çok “topluma hizmet etmek” yaklaşımı temel almalıdır.

d) Yardımseverlik: Bu değer ihtiyacı olana vermekle yakından ilgilidir. Diğerlerini, kendimizle aynı düzeye çıkartmak üzere yardımlaşmayı da içermektedir. STK'lar, eldeki belirli kaynakları topluma aktarmada köprü görevini üstlenmektedir. (Geray,Aktaran:Korkmaz,2008,s.29)

1.3. TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM VE STKLARIN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.3.1 Selçuklu Devleti'nden Cumhuriyet Dönemine Kadar Sivil Toplumun Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de sivil toplum, gönüllülük kavramı ile birlikte gelişmiştir. Osmanlı Devleti'nin hiyerarşik düzene dayalı ve merkezi otoritenin muhalefet kabul etmeyen siyasi yapısı, Batı'dakine benzer anlamda sivil toplumun gelişmesine engel teşkil etmiş olsa da, Selçuklu ve Osmanlı toplumunda sivil toplum alanına hizmet eden birçok unsur bulunmaktadır.

Bu bağlamda esnaf locaları, ahi teşkilatı, tarikatlar, vakıflar, ulema, kırsal alanda örgütlenmiş köy meclisleri, hattatlar ve ciltçiler gibi kurumlar, söz konusu unsurlara verilebilecek örneklerdir.

Kamu yararına çalışan ilk sivil kuruluşların *vakıflar, medreseler, hanlar, hamamlar, kervansaraylar ve imarethaneler* olduğunu söyleyebiliriz. Selçuklu devrinde inşa edilen binlerce camii, mektep, medrese, han, hamam, şadırvan, kütüphane, hastane, aşhane, meşruta ve daha niceleri toplumumuzdaki vakıf ruhunu göstermektedir. (Akgündüz,1996,s.40)

Vakfedilen her şey, toplumun mülkiyetine geçerek "sosyal bir kuruluş" haline dönüşmüştür.

Selçuklu Türkiye'sinde hemen hemen her şehir ve kasabada bulunan ve her birinin büyük vakıfları olan hastanelerde tedaviler ücretsiz yapılmaktaydı. Çok sayıdaki vakfın idaresinin düzenli bir şekilde yürütülmesi için de "Evkaf Nezareti" kurulmuştu.(Akgündüz,1996,s.40)

1.3.1.1 Ahilik/Lonca Teşkilatı

Türk toplumlarında 7. ve 8. yüzyıllarda ahilik ve lonca olarak isimlendirilen "esnaf teşkilatı" bir pîr'in etrafında örgütlenen dernekler veya birliklerdir. Selçuklu esnaf birliklerinde rastlanan meslekî ahlakın dayanışmacı ve başkasını gözeten nitelikte olması, yardımlaşmanın esnaf üzerindeki etkisinin bir belirtisidir. (Akgündüz,1996,s.41)

Lonca, ekonomik bir birim olmanın ötesinde, sosyal bir fonksiyona da sahipti. Gerek usta-kalfa-çırak arasındaki ilişkilerde, gerekse ticari faaliyetlerde rol oynayan ahlâk unsuru, sistemin bütününe yayılmış bir haldeydi. (Akgündüz,1996,s.41)

1.3.1.2 Vakıf Müessesesi ve Vakıf Türleri

Büyük sosyolog ve tarih felsefecisi İbn-i Haldun'un ifadesiyle “insan fitraten hayırhah” tır. İyilik yapma duygusu onda doğuştan mevcuttur. İslam toplumunda ortaya çıkan vakıf müessesesi, sadece ferdi bir hayır yapma duygusuyla sınırlı kalmayıp önemli toplumsal fonksiyonlar icra etmiştir. Eğitimden sağlığa, sosyal güvenlikle hayvanları ve çevreyi korumaya kadar birçok sosyal hizmetin yanında esnaf teşkilatlarını da kendisine konu edinen vakıflar, bu hizmetleri kar amacı gütmeyen, savsaklamadan ve sürekli olarak ifa etmişlerdir. (Akgündüz,1996:s.42)

Selçuklu ve Osmanlı döneminde, halka yönelik hizmetler, vakıf adı verilen kuruluşlarca sağlanmıştır. Osmanlı döneminde Orhan Gazi ile başlayan vakıf kurma işi 16. yüzyılda zirveye ulaşmıştır. 1500'lü yılların başında Osmanlı topraklarının beşte biri, vakıf toprağı haline dönüşmüştür. Sadece 1700-1800 yılları arasında, yaklaşık 6.000 adet vakıf kurulmuştur.

Vakıflar, Osmanlı toplumunda dini hizmetlerden çok bayındırlık, şehircilik hizmetleri, sosyal faaliyetler, kültür miraslarının korunması gibi kamu hizmetlerini yerine getirmişlerdir. Dini hizmet amacıyla kurulan vakıfların oranı % 30 kadardır.

Tarihimizdeki ilk dernek ise, 1856'da Padişah'ın izniyle faaliyete başlayan "Cemiyet-i İlmiyeyi Osmaniye" dir. İlk Dernekler Kanunumuz ise 1909 tarihli "Cemiyetler Kanunu" dur. (Akgündüz,1996,s.43)

En etkili derneklerden olan ‘‘Esnaf Dernekleri’’, ihtiyaacı olanlara, dul ve yetimlere yardım etmek, ortaklaşa verilecek vergileri toplamak, yardım sandıklarını geliştirmek, ordunun ihtiyaalarını karşılamak ve gerektiğinde savaşa katılmak gibi çeşitli işleri de yüklenmişlerdir. (Akgündüz, 1996,s.43)

Cumhuriyet Türkiye’sinde de vakıf müesseseleri birtakım kesintilere uğramalarına rağmen eskiden olduğu gibi işlevlerini görmeğe devam etmektedir.

Türkiye'deki mevcut vakıf türlerini ise şöyle özetleyebiliriz:

STK içinde önemli bir yer işgal eden vakıflar olağan (adi = normal) ve özel olmak üzere iki kategoride mütalaa edilebilir.

Olağan vakıflarda bir malın herhangi bir amaca vakfedilmesi (tahsis edilmesi) söz konusudur. Bir mal varlığının, her çeşit gelirin ve ekonomik değer olan haklarının belirli bir amaca vakfedilmesi ile vücut bulan bu tür vakıfların; kurulmalarına, örgütlenmelerine, denetlenmelerine ve diğer sorunlarına ilişkin mevzuat, medeni kanunda düzenlenmiştir.

Özel vakıflar ise,

1-Aile arasında dayanışmayı ve ailenin ekonomik varlığını güven altına alınmasını amaçlayan aile vakıfları;

2-Çalışanlar için kurulmuş yardım vakıfları ve

3-Gelirlerinin en az yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlerin yapılmasına harcamayı amaç edinmiş bulunan kamu yararlı vakıflar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Yücekök, 1998, s.160).

1.3.2 Türkiye’de Sivil Toplum Kavramının Doğuşu ve Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunda, ‘güçlü, merkeziyetçi devlet geleneği’ sivil toplumun temel unsuru olan özerk sosyal sınıfların gelişimini engellemiştir. Devletin kurumsallaşması, güçlü bir merkeziyetçi bürokratik geleneği beraberinde getirmiştir. Bu

gelenek içinde, merkeziyete karşı olabilecek güç odaklarına hiçbir biçimde müsamaha gösterilmemiştir”(Çaha 2000,s.150).

Osmanlı siyasal kültürü, sivil topluma temel teşkil edecek nitelikte değildi. Osmanlı siyasal kültürü, öteden beri muhalefet olgusuna antipatiyle yaklaşmıştı. Osmanlıda sivil toplumu teşkil edecek unsurlar, merkeze bağlı kalmışlardır. Bu bağımlılık ekonomik, kültürel ve idari temellere dayanmıştır. Batı Avrupa'nın siyasal tarihinde devlet otoritesi karşısında nispi özerkliğe sahip olan ve kendi değerleri üzerinde bir bütünsellik gösteren sivil toplum unsurları Osmanlıda yoktur. Bu unsurların yansımalarını sosyal hayatta çeşitli kuruluşların faaliyetlerinde görebiliriz; ancak bu kuruluşlar ve yapılar, merkezi idare karşısındaki durumları itibariyle kendi normlarını ve salt kendilerine özgü kurallar ve ilişkiler geliştirememişlerdir (Çaha, 2000,s.158).

Osmanlı'nın siyasetinde sivil toplumun potansiyel üç unsurundan söz edilebilir.

Birincisi millet unsurudur. Millet sisteminde, teorik olarak siyasal örgütlenmenin temelinde farklılığı esas almakta, farklı dindeki, ırktaki insanlara siyasal, sosyal, kültürel yaşam hakkı tanınmaktadır.

İkinci unsur, loncalardır. Birer sivil toplum görüntüsü veren loncalar, mesleki gruplaşmadan doğmuş, hiyerarşik yapıda örgütlenmiş esnaf birlikleridir. Loncalar, bu görüntüsünden Padişahın güçlü veya zayıf olmasına bağlı olarak uzaklaşıp yaklaşabilmektedir. Güçlü bir Padişahın varlığı halinde merkezi otorite güçlendiği için, loncaların etkisi azalmaktadır.

Üçüncü unsur ise tarikatlardır. Devlet ile toplum arasındaki bugünkü anlamda baskı grupları olmadığı için doğan boşluk tarikatlar ile doldurulmuştur. Ancak tarikatların, bireysel etkinliği öne çıkarmaması nedeniyle sivil topluma özgü bir nitelik taşımadığı görülmektedir. (Turhan, 2008,s.13).

Sivil toplum kavramı, Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğunun özellikle son dönemlerinde kendini hissettirmeye başlamıştır. Osmanlı toplumunda, Batı'daki sivil toplum yapısına benzer örgütlenmelerin yoğunluk kazanması, 19. yüzyıl boyunca modernleşme hareketleriyle birlikte gündeme gelmiştir. Bu dönemde, hukuki, idari ve

iktisadi başta olmak üzere pek çok alanda reformlar yapılmış; sivil toplumun temel unsurları yerleştirilmeye çalışılmıştır. Sivil topluma geniş bir özgür alan yaratmaya çalışan reformlara örnek olarak, 1808 Sened-i İttifak'ı, Türk tarihinde demokratikleşmenin ilk adımı olarak kabul edilen 1839 Tanzimat Fermanı'nı, azınlıklarla ilgili düzenlemelerin yapıldığı 1856 Islahat Fermanı'nı ve 1839-1876 arasında yaşanan Tanzimat Dönemi'nde alınan kararları ve yönetimdeki değişiklikleri verilebilir. (Yüksel-Sezgin,2012, s.18)

Cumhuriyetin ilanına kadar siyasi partiler, basın yayın organları, dernekler, ekonomik gruplar, bankacılık sektörü, ticaret, hukuki ve idari düzenlemeler, sivil toplumun gelişmesine katkıda bulunan unsurlardır.

1923 yılı Türkiye tarihi açısından önemli bir dönüm noktası olarak görülmektedir. Bu tarihte ilk defa basit anlamıyla halkın kendi kendini yönetmesi şeklinde özetlenebilen Cumhuriyet rejimi ilan edilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk partiler ve sendikalar gibi sivil toplum kuruluşlarının kurulmasını, geliştirilmesini ve çok partili bir hayata geçilmesini istemiştir. Ancak Atatürk döneminde çok partili siyasi parti denemesi çeşitli nedenlerle gerçekleşmemiştir.

Cumhuriyetle birlikte, Osmanlı'dan merkezîyetçi gelenek ve bir ölçüde de sivil toplum mirası devralınmıştır. Ancak tek partili dönemi izleyen 1950'li yılların başında sivil toplum yeniden canlanmaya başlamıştır. 1961 Anayasası temel hak ve özgürlükleri güvence altına almıştır. 1960'lerden itibaren sosyal ve siyasal özgürlüklerin hukuksal çerçevesinin geniş tutulması sonucu katılımcı ve çoğulcu bir demokrasi kültürü oluşmuştur. Bu dönemde vatandaşlar değişik sivil ya da siyasal örgütlenmelerde yer almıştır. Etkin katılım örnekleri sergilenmiştir.1980 sonrasında ise dünyadaki gelişmelere de paralel olarak sivil toplum faaliyetleri hızla artmış ve bu konuda daha kayda değer gelişmeler izlenmiştir. (Yüksel-Sezgin,2012, s.19)

1980 sonrası dönemde önemli bir ivme kazanan kadın hareketleri de sivil toplumun gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kadın hakları konusunda mücadele veren kişilerin sayısı hızla artmış ve kadınlar cinsel özgürlük, tecavüz, kadına karşı şiddet gibi konularda giderek seslerini duyurmaya başlamışlardır. Kadın kuruluşları bu dönemde

hem sivil toplumun gelişimini hem de sivil toplum tartışmalarını hızlandıran önemli bir faktör olmuştur. 1990'ların ikinci yarısından itibaren ülkenin gündemini oluşturan AB'ye tam üyelik çerçevesinde devam eden müzakerelerde sivil toplumun gelişmesinde faydası olmuştur. Avrupa Birliği ve diğer bazı kuruluşlar tarafından finanse edilen bazı projeler Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının güçlenmesini ve tecrübe kazanmasını sağlamıştır.(Özbudun,1998,s.43)

Sonuç olarak; Türkiye'de sivil toplum kavramının gelişimi batı ülkelerinden farklı bir seyir izlemiştir. Bunun en önemli nedeni, batı toplumlarında sivil toplumun gelişimini sağlayacak zeminin mevcut bulunmasıdır.

Türkiye'nin sivil toplum tarihi açısından sivil toplum alanına ve Türkiye'deki sivil toplum olgusuna, iki farklı boyutta bakılabilir.

Bunlardan ilki, sivil toplumu, salt siyasal alanın dışında bir örgütsel yaşam alanı olarak tanımlayan bakış açısidir ki; bu durumda yukarıda da anlatıldığı gibi, Türkiye'nin oldukça uzun bir tarihsel geçmişi olduğu görülmektedir.

İkinci bakış açısına göre ise sivil toplum; piyasanın ve devletin dışında, yurttaşların kamusal alana katılımlarını sağlayan, toplumsal dayanışma ve fayda yaratacak gönüllülük temelli faaliyetleri amaç edindikleri bir örgütsel yaşam alanıdır.

Sivil topluma ilişkin bu bakış açısının, başka bir ifade ile modern sivil toplum anlayışının temel alınması durumunda ise yukarıda kısaca belirtildiği gibi, Türkiye'de 1980'li yıllarla birlikte başlayan ve AB Perspektifi ile devam eden, sivil toplumun kısa tarihini dikkate almak gerekecektir. 1980 sonrası demokrasinin hızla gelişmesi ve buna bağlı olarak Dernekler Yasasındaki olumlu değişiklikler, daha sonraki AB Uyum Süreci ve AB Uyum Programları ile Sivil Toplum olgusu ve algısı hızla gelişerek modern dünyadaki anlayışa oldukça yaklaşmıştır.

“Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısına” ilişkin bu çalışma,

Sivil Toplum ve STK tanımlaması ile ilgili kuramsal arka planda evrensel olarak, yukarıda zikredilen ve günümüzde geçerli olan modern sivil toplum kavramına,

Türkiye'deki tarihçesi bakımından ise yukarıdaki iki bakış açısına dayanmaktadır.

Bir yandan modern anlayışa uygun sivil toplum tanımını öte yandan, örgütsel yaşam alanı anlamındaki, Selçuklulardan günümüze kadar uzanan sivil toplumun tarihini dikkate almaktadır.

Türkiye'de sivil toplum algısının değerlendirilmesinde, kendi tarihsel tecrübemiz ve batı sivil toplum düşüncesinin tarihsel gelişiminin gösterdiği farklı sivil toplum algılamalarının birlikte yapıldığı bir analiz bize, çok daha geniş kapsamlı ve gerçekçi bir bakış açısı sunacaktır. Bu çalışma, sivil toplum alanına ilişkin farklı sivil toplum algılarını ve Türkiye'nin bu alandaki birikimlerini birlikte değerlendirmektedir.

Bu açıklamalar ışığında bu çalışmada temel alınacak "sivil toplum tanımı" içine konulabilecek kavramları;

"Bireysel hak ve özgürlükler", "Katılımcı demokrasi / Aktif vatandaşlık", "Toplumsal mücadele / Toplumsal muhalefet", "Kamusal alan / Devlet karşıtı alan", "Yardımseverlik – Hayır işleri" gibi genel başlıklar altında toplamak mümkündür.

Bu bağlamda STK'nın günümüzdeki tanımından yola çıkarak, Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısı isimli bu çalışmanın hangi kuruluşları STK olarak temel aldığına da ortaya koymak yararlı olacaktır:

Öncelikle, STK'ların genel kabulde gönüllü kuruluşlar oldukları düşünüldüğünde, belirli bir mesleği yerine getirebilmek üzere zorunlu olarak kurulan meslek odaları, barolar gibi kuruluşların, BM tanımları çerçevesinde STK kapsamına alınacaksa bile; o takdirde bu çeşit örgütlemeleri "Çıkar Grubu" başlığı altında belirtmek gerekir.

Buradaki gönüllülük vurgusu, STK'ların "Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar" olduğunu da ifade etmektedir. Zira 1990'lı yıllarla birlikte uluslararası çevreler STK kavramı yerine "özel kar amacı gütmeyen kuruluş" ve "özel gönüllü kuruluş" gibi tanımları daha sık kullanmaya başlamışlardır. Söz konusu tanımlar, STK'ların, hem

kamu kuruluğu olmadıklarını hem de özel sektör gibi kar amacı gütmediklerini vurgulamaktadır.

Bu nedenle kar amacı gütmemenin yanı sıra, üyelerine sadece ekonomik güç kazandırma amacı taşımayıp onların kişisel, sosyal vb. gelişimleri için de çaba sarf eden sosyal işçi ve kamu sendikalarını ile işveren örgütlenmeleri gibi çıkar grupları, yapıları ve yaptıkları faaliyetler gereği STK kapsamında değerlendirmek gerekmektedir.

Benzer bir anlayışla, kar amacı gütmeyen ve gönüllü olarak kurulan siyasal partiler, yaptıkları bazı sosyal faaliyetler sebebiyle STK sayılmalıdırlar.

Buraya kadarki tanımlamalardan STK tanımlamasını;

“Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş”, “Gönüllü Kuruluş”, “Çıkar Grubu”, “Baskı Grubu”, “Sosyal Hizmet Üreticisi”, “Üçüncü Sektör” ve “Demokratik Kitle Örgütü” gibi genel başlıklar altında toplamak mümkündür.

Bu bağlamda, Türkiye’de STK’ların Sivil Toplum Algısı isimli bu çalışma, günümüzde geçerli olan bu STK tanımlarını temel almaktadır.

1.4. YEREL YÖNETİM KAVRAMI

1.4.1-Yerel Yönetimlerin Tanımı

Evrensel bir tanım ile yerel yönetimler, belirli bir coğrafî alanda (köy, kent, kasaba, il, ilçe vb.) yaşayan yerel topluluğun bireyelerine, bir arada yaşamak nedeniyle kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan, karar organları yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, merkezi yönetimle olan ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir. (Coşkun,1999,s.99)

Yerel yönetim anlayışı ve uygulaması, yalnızca yerel topluluğun ortak gereksinimlerin karşılanması değil, aynı zamanda merkezi devlet anlayışının sakıncalarına karşı demokratik sivil toplum yönetim ve uygulamasının geliştirilerek sürdürülmesi ve her şeye karşı yaşatılması olmalıdır. Bunun sonucu olarak yerel

yönetim içinde, özellikle belediyeler, halka dayalı kurumlar olmak durumundadır. Yerel yönetimlerin işleyişi ve çalışması sırasında denetlenmesi, belirli bir grubun tekelden çıkarak, halkı temsil eden STK'lar aracılığıyla gerçekleştirmeye çalışmalı ve bunun için gerekli koşullar sağlanmalıdır. (Çevikbaş,1995,s.76)

1.4.2.Yerel Yönetimlerin Varoluş Sebepleri

Günümüzde yerel yönetimlerin varoluş sebepleri açıklanırken genellikle üç faktöre yer verilmektedir. Bunlar: Ekonomik, hukuksal ve siyasal faktörlerdir.

1.4.2.1. Ekonomik faktörler:

Yerel yönetimlerin var oluşları ekonomik gerekçelerle temellendirenler özellikle şu noktalara dikkati çekmektedirler:

* Yerel yönetimler, kendi bölgelerindeki ihtiyaçların neler olduklarını ve miktarlarını merkezi idareye oranla daha akılcı bir biçimde saptayabilme olanaklarına sahiptirler. Bu durum, kaynakların israf edilmesini azaltır.

* Aynı hizmetlerin üretilmesi halinde; yerel yönetim, merkezi idareye oranla daha fazla verim elde eder.

* Kitlelerin ekonomik taleplerini iletmeleri ve bu konuda etkinlikte bulunmaları açısından, yerel yönetimler, merkeziyetçi otoriteye daha fazla avantajlı konumdadırlar.

Kısacası, yerel yönetimler ekonomik açıdan aynı verimi, merkezi idareye oranla daha az kaynakla sağlamaktadırlar. Bu nedenle, merkezi idarenin yanında bir de yerel bir yönetimin bulunması ekonomik açıdan bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. (Coşkun,1999,s.97)

1.4.2.2. Siyasal Faktörler:

Yerel yönetimlerin varoluşunun siyasal gerekçesinin özünde, demokrasi inancı ve yerel demokratik değerler yatmaktadır. Günümüzde demokrasi anlayışının gelişmesi ve yerleşmesi ile yerel yönetimlerin önemi de giderek artmış ve toplumsal yapı yaşamın

demokratik bir şekilde düzenlenmesinde yerel yönetimler, vazgeçilmez siyasal enstrümanlar haline gelmişlerdir. Toplumsal yaşama ilişkin bütün kararları merkezden almak rasyonel bir tutum değildir. Çünkü, merkezi idare ne kadar iyi niyetli olursa olsun, ne kadar özverili çalışırsa çalışsın, o bölgenin yerel koşullarını o bölgede yaşayan insanlar kadar iyi bilemez, değerlendiremez. Bu nedenle bu konuda yapılması gereken şey, bölgesel sınırlar içerisinde insanların kendi seçtikleri temsilcileri aracılığı ile ihtiyaçlarını belirlemeleri ve bu belirlemeler doğrultusunda yürütmeye bulunmalarını sağlayacak hukuksal zemini oluşturmaktadır. (Coşkun,1999,s.98)

1.4.2.3. Hukuksal Faktörler:

Yerel yönetimlerin varoluş nedenlerinin hukuksal dayanaklarını belirtirken merkezi yönetim ve yerinden yönetim kavramlarının açıklanması gerekir.

Merkezden yönetim, bir ülkede merkez memurlarının daha geniş yetkilere sahip olduğu ve alt kademe memurlarının yetkilerinin ve takdir haklarının azaldığı bir yönetim biçimidir. Yerinden yönetim ise, kamusal güçlerden bir kısmının merkezi otoriteden alınarak daha az yetkili bir otoriteye aktarılmasıdır. Yerel yönetimlerin niçin var olması gerekçesini savunan görüşlerin hukuki dayanağı da, yerinden yönetim kavramıdır. Buna göre, merkezi otoriteden alınıp yerel otoriteye aktarılan yetkiler eğer yürütmeye ilişkin yetkiler ise idari bir adem-i merkeziyet esası, bir bölgenin sakinlerine o bölgedeki topluluğun ortak ve genel yararlarını gereğince saptamak ve gereğini yerine getirmek hususunda özerklik verilmesidir. (Coşkun,1999,s.99)

Ekonomik, siyasal ve hukuksal nedenlerden ötürü yerel yönetimler, bugünkü toplumsal yaşamın vazgeçilmez kurumlarından birini oluşturmakta ve önemi her geçen gün artmaktadır.

1.4.3 Yerel Yönetimlerde Demokrasi Kavramı

Bireylerin kamu yönetiminin yetki ve görev alanına giren konularda söz sahibi olmalarını amaçlayan katılım anlayışına ilişkin iki yaklaşım söz konusu olabilmektedir: bunlardan birincisi, yurttaşların yasaları doğrudan demokrasi anlayışına göre bizzat katılacakları toplantılarda kabul etmeleri ve yönetimle ilgili kararları gene bu

toplantılarda vermeleri yönetsel mevkileri de belli sürelerle nöbetleşe üslenmeleri anlayışıdır. Diğeri ise, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde vatandaşın rolünü belli aralıklarla yapılan seçimlerde oy kullanma etkinliği ile sınırlı tutmayı öngören yaklaşımdır. (Yalçındağ,1999,s.50)

Günümüzde seçimlere dayalı temsil edici kurumların varlığı, sağlıklı işleyen bir demokrasi için zorunlu olsa da yeterli kabul edilmemekte ve "katılımcı demokrasi" den söz edilmektedir. Çağımızda, doğrudan demokrasi ile temsilci demokrasi arasında denge sağlamayı amaçlayan katılımcı demokrasi anlayışı, her iki aşırı yaklaşımın sakıncalarına karşı bir çözüm olarak görülmektedir. (Yalçındağ,1999,s.50)

Katılım, bireylerde demokrasi duygusunu geliştirmektedir. Bu yolla vatandaşlar, seçilmiş ve atanmış kamu görevlilerini daha etkili biçimde denetleyebilmekte, karar ve uygulamalarını değerlendirebilmektedirler. (Yalçındağ,1999,s.50)

Demokrasi anlayışının gelişmesiyle, yerel yönetimlerin önemi artmıştır. Yerel nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesinde başvuru olan örgütlenme biçimlerinden biri olan yerel yönetimler; diğer örgütlenme biçimlerinden genel olarak, karar ve yürütme organlarının oluşumundaki farklılık ile ayrılmaktadır. Bu organlar ilke olarak, yöre halkı tarafından seçimle belirlenmektedir. Bu çerçevede yerel yönetim, yerel nitelikli hizmetlerin yönetiminden daha, ileri bir anlam kazanmakta ve demokrasi ile ilişkilendirilmektedir. (Coşkun,1999,s.100)

Demokratik bir yerel yönetimin temel esaslarından biri de, yönetimin kararları ve uygulamaları üzerinde yerel halkın sürekli etkili olması ve halk denetiminin sağlanmasıdır. Halk denetimini etkin kılmak için, bireylerin etkin bir örgütlenme bilincine sahip olmaları ve baskı grupları yani, STK'lar oluşturmaları gerekmektedir. (Coşkun,1999,s.105)

Yerel yönetimler, yerel hizmetleri yerine getirirken, özerk, demokratik ve katılımcı bir siyasal yapı içinde, hizmetlerin yürütülmesinde etkinlik ön planda tutularak, STK'lar ile ortak çalışmalar yaparak işlevlerini sürdürmelidirler. (Çevikbaş,1995, s.80)

1.5 YEREL YÖNETİMLER VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Günlük hayatımızı yakından etkileyen hizmetleri yerine getiren kuruluşlar, genelde, yerel yönetim kuruluşlarıdır. Yerel yönetim kuruluşları, kendilerine sağlanan yasal, mali ve teknik olanaklarla bu hizmetleri yerine getirmeye çalışırlar. Yönetimi, hem kamusal mal ve hizmetleri temin eden hem de teminini kolaylaştıran bir araç olarak değerlendirebiliriz.

Yukarıda da belirtildiği gibi demokrasi anlayışının gelişmesi ve demokratik bilincin kökleşmesiyle birlikte yerel yönetimlerin önemi artmıştır. Yerel yönetimler, ülke yönetimi ile kalkınmasında merkezi genel yönetimle beraber işlev gören yönetsel ve siyasal bir kurum olmaktadır. Yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşları gibi faaliyet göstermelerine karşın, kamuya bağlı kuruluş olması ve merkeziyetçi yapının etkisiyle daha çok yönetsel birim olma özelliği ön plana çıkmaktadır.

Yine Yukarıda değinildiği gibi; günümüzde iki tür demokrasi vardır: doğrudan demokrasi ve temsili demokrasi. İnsanların toplu yaşama gereksinimlerinden dolayı şehirleşme artmış ve artık tamamen temsili demokrasiye geçilmiştir. Temsili demokrasilerde yönetim üzerinde halkın sesini duyuracak, baskı oluşturacak bir kuruma ihtiyaç duyulmuştur. Sivil toplum kuruluşları bu nedenle ortaya çıkmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının kuruluş amacı, yönetim üzerinde halk arasında bir denetim mekanizması oluşturmaktır. Yerel yönetimlerde demokrasiyi sağlayan sivil toplum kuruluşlarıdır. Böylelikle, kent yönetimi üzerinde sistemli ve sürekli etki, örgütlü yurttaş girişimleri aracılığı ile daha kolaylıkla sağlanmaktadır.

Toplumaya yönelik bazı hizmetler, yerel yönetim dışında bireyler veya gönüllü kuruluşlar (Sivil Toplum Kuruluşları), ile özel topluluklar tarafından da yerine getirilebilmektedir. Bu açıdan baktığımızda; Yerel Yönetimler ve STK'ların bir çok konuda ortak alanlarda faaliyet gösterdiklerini söyleyebiliriz. Bu durum da onları, ister istemez ya rakip ya da ortak/partner yapmaktadır.

Toplumun daha müreffeh bir düzeye gelmesinde Yerel Yönetimlerle STK'ların koordineli çalışması kaçınılmaz bir gerekliliktir

1.5.1 Yerel Yönetimler ve STK'lar Arasındaki İlişkiler ve Ortak Alanları

Yerel yönetimler, belirli hizmetlerin sağlanmasını STK'lar aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Bazı alanlarda halkın bilgi, deneyim ve becerisinin harekete geçirilmesi, STK'ların desteğinin sağlanması çok önemli yararlar sağlamaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimler, çeşitli meslek kuruluşları, sendikalar, kooperatif birlikleri, dernekler ve diğer gönüllü kuruluşlarla çeşitli alanlarda işbirliği ve ortak yürütebilmektedir. STK'ların katkılarıyla sağlanabilecek hizmetlerin sınırı yoktur. Gönüllülerin yerel yönetim personelleri ile birlikte çalışarak başarılı olmaları büyük ölçüde onların istekliliğine, becerisine katkılarına bağlı olduğu kadar, yerel yönetim personelinin de gönüllü kişi ve kuruluşları kendileri açısından bir tehdit olarak görmeyerek, uyumlu bir ortak çalışma yaratmalarına bağlıdır. (Zengin,1999,s.113)

STK'ların yerel kalkınmada en büyük katkıları özellikle yerel yönetimlerin müdahalesinin yetersiz olduğu ya da hiç olmadığı veya müdahalenin yerel halkı tatmin etmekten uzak bir tarzda yapıldığı durumlarda gerçekleşmektedir.

Halk katılımı sağlamak açısından belediye girişimi ile gerçekleştirilmesi mümkün olan programlardan bir başkası, belli konularda kampanyalar düzenlemektedir. Belediyeler, STK'ların katkılarıyla tüm kent halkına dönük ağaçlandırma, mahallelere/semtlere park, spor alanı kazandırma, atık kağıt, cam/şişe toplama, temiz kent, ilaç toplama gibi kampanyalara sık sık başvurmakta ve bunları başarı ile uygulamaktadır. (Yalçındağ,1999,s.66)

Tüketicinin korunması alanında ise, YY ve STK'ların “Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri”nde ortak bir çalışması bulunmaktadır. Tüketici Sorunları Hakem Heyetlerinde hem yerel yönetim temsilcileri, hem de STK temsilcileri birlikte vatandaşların haklarını korumak için çalışmaktadır. (Gökçeer,1995,s.44)

1.5.2. Yerel Yönetimler ve STK'ların Buluşma Noktası: Kent Konseyleri

YY ve STK'ları bir araya getiren en önemli faaliyetlerden biri de Demokratik Kent Kurultayı (Kent Konseyi)dir. Bu Konseyin gerçek amacı; yönetime halkın katılımının sağlanması olmakla birlikte, mevcut yerel yönetim sisteminin bilinen

yetersizliklerini aşabilmek, kuruluşları ve semt temsilcileri aracılığıyla doğrudan halkın ihtiyaçlarını belirleyip, çağdaş belediyeçilik açısından çözümler bulabilmek,; kısacası daha yaşanılır, çağdaş ve dayanışma içinde bir kent oluşturabilmek en belirgin amaçları arasındadır. Kurultaya muhtarlar, bölge temsilcilikleri, STK'ların temsilcileri, resmi kurumların müdürleri, üniversite ve okul temsilcileri katılabilirler. Kurultayın gündemi, katılımcıların gelen öneriler doğrultusunda oluşturulur. Kurultay görüşmeleri ve kararları daha sonraki çalışmalara ışık tutar ve halkın bilinçlenmesini sağlar. Toplantıların düzenlenmesinde belediye önderlik yapmakla birlikte çoğunlukla STK'larla geniş ölçüde işbirliği yapılmaktadır. Bu ilişkiler bağlamında bu gruplar, kentin tümünü ve genel kamu yararını ilgilendiren görüşleri ve talepleri belediyeye yansıtılmaları yanında, doğrudan temsil ettikleri kesimlerin çıkarlarını belediye nezdinde savunma işlevi de üstlenmektedir. (Yalçındağ,1999,s.63)

Kanunlarda Kent Konseyleri işlevsel olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu tip örgütlerin sosyal konularda söz sahibi olması yerel yönetimlerin inisiyatifinde olduğu ve maalesef ülkemizde yönetici sınıfındakilerin -parti ayrımı gözetmeksizin- büyük bir çoğunluğunun yetki paylaşımında oldukça cimri olmaları sebebiyle bu konseylerin işlevselliği günümüz itibarıyla oldukça sınırlıdır.

İzleyen bölümlerde, araştırmanın yöntemine ilişkin bilgilere yer verilmekte, ulaşılan bulgular, sonuç ve değerlendirme aktarılmaktadır.

BÖLÜM II

METODOLOJİ VE ARAŞTIRMA TASARIMI

2.1 Araştırma Sorusu ve Araştırmanın Amacı

Sosyal projelerin üretilmesi ve hayata geçirilmesi; çok uzun ve zahmetli bir çalışmanın neticesinde gerçekleşebilen bir süreçtir. Bu sürecin başarılı olabilmesinde, benzer sosyal konulara odaklanmış aktörlerin işbirliği, eşgüdüm ve koordinasyon içinde birlikte çalışmaları oldukça önemli bir faktördür.

Benzer veya paralel sosyal konulara odaklanmış en önemli aktörlerden ikisi hiç şüphesiz; “Yerel Yönetimler” ve “Sivil Toplum Kuruluşları”dır.

Bu iki aktörün işbirliği ortamının sağlanmasında; “Yerel Yönetimler”in, “STK”lara, “STK”ların “Yerel Yönetimler”e ve bu kurumların “STK” ve Yerel Yönetim” kavramlarına yükledikleri anlam, algı ve yargıları da önemli bir etkidir. Bu bakış ve algıdaki farklılıklar ortak ve uyumlu hareket etme şartlarını zorlaştırır.

Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda; “Yerel Yönetimlerin STK’ları nasıl algıladığı” sorusu iş birliği imkânlarının artırılması ve kolaylaştırılması noktasında, önemli bir soru olarak bu araştırmanın temel araştırma sorusunu oluşturmaktadır.

Bu araştırma sorusu, “Sosyal projelerin üretilmesi ve hayata geçirilmesinde birçok problemle karşılaşmakta ve Yerel Yönetimler ile Sivil Toplum Kuruluşları arasında yaşanan işbirliği, eşgüdüm ve koordinasyon eksiklikleri, bu karşılaşılan problemlerin en büyüğüdür.” önermesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Bu araştırma sorusu, yukarıdaki varsayım çerçevesinde; “Yerel Yönetimler”in, STK’larla ilgili algısını, bakışını ve yargısını inceleyip, mevcut durumu ortaya koymaya ve elde edilen bulgular ışığında çeşitli sonuçlara ulaşarak problemin çözümüne katkı yapmak amacıyla çözüm önerileri sunmaya çalışan, “yeni bir bilgi üretmeye yönelik, tanımlayıcı bir araştırma sorusu” olarak kurgulanmıştır.

Araştırma sorusu, araştırma sonucunda elde edilecek yeni bilgilerin, “Sosyal projelerin üretilmesi ve uygulamaya konulması aşamalarında aynı alanlarda faaliyet gösteren; Yerel Yönetimler ve STK’ların birbirlerinden yeterince faydalanmamaları ve bu durumun her iki taraf için de kaynak ve zaman israfına yol açması” sorununun giderilmesinde kullanılmak üzere sorulmuştur.

Bu araştırmayla ortaya çıkan bulgular ışığında yapılacak analiz, yargı ve değerlendirmelerin; bu problemlerin azaltılmasına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

2.2 Araştırmanın Önemi

Araştırmanın teorik çerçeve kısmında da belirtildiği gibi; Sivil toplum kavramı, devlet, hükümet ve bürokrasinin oluşturduğu yapılardan bağımsız olarak, toplumsal tabana dayalı, birlikte (kolektif) girişim ve inisiyatif oluşturup kullanabilen gönüllü örgütlenmelerin olduğu bir alanı tanımlamaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarında toplumun en dinamik, siyasal, sosyal, ekonomik değişimlere öncülük eden ve temsilcisi oldukları kesimlerin talep ve duyarlılıklarını dile getiren, yönetim mekanizmalarını etkileme güçleri yüksek düzeyde olan örgütlü yapılanmalardır.

Bu dinamik yapının, aynı veya benzer sosyal konulara yönelik faaliyet gösteren, mali kaynak ve etkinlik olarak daha güçlü olan yerel yönetimlerin sosyal projelerinde bir paydaş olarak etkin kullanılmaması büyük bir kayıptır.

Bu iki yapının ilgi ve faaliyet alanlarının aynı veya benzer olmasına rağmen birlikte aktif, verimli ve etkin çalışmıyor olmaları; ikisi arasındaki ilişkileri ve birbirlerini nasıl algıladıkları sorusunu önemli bir konu haline getirmektedir.

Bu bağlamda karar verici bir konuma sahip olan Yerel Yönetimlerin sivil toplum algısı ve ilişkisinin çeşitli değişkenler ışığında değerlendirilip analiz edilmesi önem arz etmektedir.

Yukarıdaki sözü geçen algılamalarla ilgili olarak yapılmış çalışmalar arasında, STK’ların kendilerini nasıl gördüklerine yönelik olarak, Marmara Üniversitesi Sivil

Toplum Kuruluşları Araştırma ve Uygulama Merkezi (STKAM) tarafından 2009-2010 yılları arasında 102 STK üzerinde; “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” isimli Esra YÜKSEL ve Funda SEZGİN’e yaptırılmış geniş kapsamlı bir çalışma bulunmaktadır.

Buna mukabil, bu çalışmanın hazırlık aşamasında yapılmış olan yazın taraması ve konunun uzmanları ile yapılan görüşmeler neticesinde, ülkemizde yerel yönetimlerin STK’lara bakışını inceleyen veya “Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısı” üzerine tatmin edici ve yeterli sayıda akademik bir algı çalışması olmadığı görülmüştür.

Bu sebeple, yukarıda bahsedilen çalışmanın bir nevi devamı niteliğinde olarak; “Yerel Yönetimlerin”, “Sivil Topluma” ve “STK”lara bakışını ve algısını inceleyecek bir çalışma ve buradan çıkacak sonuçlar, bu iki aktörün işbirliği zeminlerinin oluşturulmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Yerel yöneticilerin; “Sivil Toplum” ve “STK”larla ilgili düşünceleri hakkında bir fikir verebilecek bir çalışma, Sivil Toplum araştırmalarına da katkı yapacaktır.

Ayrıca; bu araştırma sorusunun, uygulama açısından da önemi bulunmakta olup, bu araştırma aracılığıyla konunun ilgilileri ve yerel yöneticilerin konuya dikkatleri çekilebileceği için araştırmanın; Yerel Yönetim-STK ilişkilerinin geliştirilmesine katkı yapılabileceği de düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilecek yeni bilgiler;

-Yerel Yönetimlerde ve/veya STK’larda hâkim olan “Yönetişim” algısı eksikliğini gidermeye,

-Bu iki aktör arasındaki işbirliği koşulları önündeki engellerin bilinerek ortadan kaldırılabilmesine,

-Yerel yönetimler ile STK’lar arasındaki iletişim sorunlarının azalmasına,

- Birlikte hareket etmelerine ve dolayısıyla,

-Sosyal projelerin daha etkin ve hızlı bir şekilde hayata geçirilmesine katkıda bulunacaktır.

2.3 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan belediye başkanlarının, sorulara içtenlikle ve doğru cevaplar verdiği varsayılmıştır.

2.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bütün sosyal nitelikli araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmanın da sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar arasında en önemli olanı; çalışmanın, İstanbul içindeki belirli sayıda ilçe belediyesini kapsıyor olmasıdır.

İkinci sınırlılık, İstanbul İli belediye başkanlığı ile merkezi hükümeti aynı partiden olmasının ilçe belediyelerinin görüş ve algısı üzerine etkisini kontrol etmek amacıyla, muhalefet partisine mensup bir il belediyesi ve ilçelerinin evren ve örnekleme de bulunmamasıdır.

2.5 Araştırma Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evreni İstanbul'daki 39 ilçe belediyesi olarak belirlenmiştir.

Tam sayı ile gerçekleşmesi planlanan çalışma, İstanbul ilindeki durumu tespiti yöneliktir.

Örnekleme olarak bu 39 ilçe alınmış ve toplam 39 ilçenin 25'inden veriler toplanmış olup, yanıt oranı:25/39 (%64,10) dur.

Tablo 1, veri toplama sürecinde ankete yanıt veren belediyelerin ilçelerini göstermektedir.

Tablo 1: Veri Toplanan İlçeler

BELEDİYE	BELEDİYE
<u>ADALAR</u>	<u>ESENLER</u>
<u>ARNAVUTKÖY</u>	<u>G.O.PAŞA</u>
<u>ATAŞEHİR</u>	<u>GÜNGÖREN</u>
<u>AVCILAR</u>	<u>KADIKÖY</u>
<u>BAKIRKÖY</u>	<u>MALTEPE</u>
<u>BEYLİKDÜZÜ</u>	<u>PENDİK</u>
<u>BESİKTAS</u>	<u>SANCAKTEPE</u>
<u>B.EVLER</u>	<u>SARIYER</u>
<u>BAŞAKŞEHİR</u>	<u>S.BEYLİ</u>
<u>BAGCILAR</u>	<u>ŞİLE</u>
<u>B.CEKMECE</u>	<u>TUZLA</u>
<u>CEKMEKÖY</u>	<u>ÜSKÜDAR</u>
<u>ESENYURT</u>	

2.6 Araştırmada İzlenen Yöntem

İstanbul'daki İlçe Belediyelerinin "Sivil Toplum Algısı" nı analiz etmek amacıyla gerçekleştirilen "Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısı-İstanbul Örneği" isimli bu çalışmanın verileri 25 farklı ilçe belediyesinden anket yöntemiyle toplanmıştır.

Bu çalışmaya karar verildikten sonra ilk olarak literatür gözden geçirilmiş, benzer araştırmalar incelenmiş, araştırma konusu ile ilgili kuramsal arka plan ve benzer tez çalışmaları da inceledikten sonra elde edilen bilgi ve dokümanlar değerlendirilmiştir.

Kuramsal arka planın genel çerçevesi tamamlandıktan sonra yapılacak çalışma bir bakıma; Marmara Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Araştırma ve Uygulama Merkezi (STKAM) tarafından 2009-2010 yılları arasında 102 STK üzerinde yapılmış olan “STK’ların Sivil Toplum Algısı Araştırması” çalışmasının devamı niteliğinde olacağı ve o çalışmada veri toplamak için hazırlanan anketin bu araştırmada da kullanılmaya elverişli olduğu anlaşıldığı için, bahsi geçen çalışmada kullanılan benzer bir anket hazırlanmasına karar verilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formunun hazırlanması aşamasında, yukarıda bahsedilen çalışmada kullanılmak üzere hazırlanıp, geçerlilik ve güvenilirliği test edilerek kullanılan anketler dikkate alınarak, kullanılacak anket formlarına son şekli verilmiştir.

Bu süreçte Anket formunda genellikle seçim ve sıralama yapılması gereken sorulara yer verilmiştir. Bazı sorular için “diğer” seçeneği konularak yanıtların gerekçelerinin alınması ve daha detaylı bilgilerin elde edilmesi hedeflenmiştir.

Anketin muhataplarının sorulan soruları yanlış anlama ve algılamaları sonucunda yanıtlamama ya da yanlış yanıtlama gibi riskler; yüz yüze ve/veya telefonla yapılan test anketlerinde yöneticilerin açıklama istediği sorularda gerekli bilgiler detaylandırılarak giderilmeye çalışılmıştır.

Anketin cevaplama kolaylığı açısından, iki bölüm olmasına karar verilmiştir: İlk bölüme Belediye Başkanlarının görüş ve algısını ölçecek sorular, ikinci bölüme ise Başkan yardımcıları veya Özel Kalem müdürlerine bazı teknik konular ile kontrol niteliğinde olacak ilk bölüm sorularının bazıları da koyulmuştur.

Böylece belediye başkanının ankete daha az zaman ayırması sağlanarak katılım oranının yüksek olması amaçlanmıştır.

Bu ilk bölüm çalışmasından sonra araştırma evreni olan İlçe Belediyeleri ile tek tek temasa geçilip ilk olarak özel kalem müdürleri ile görüşülerek, çalışma hakkındaki bilgi ve anket soruları; başkanların incelemesi için kendilerine bırakılmıştır.

3-4 ay belirli periyotlarla tekrarlanan bu süreç sonucunda, yeteri kadar örnekleme ulaşılamadığı için çalışma, İstanbul Valiliği'ne de anlatılarak Valilik aracılığı ile resmi yazı ekinde çalışma ve anketleri belediyelere tekrar gönderilmesi sağlanmıştır.

2012 yılı başından sonuna kadar 39 belediyeye ulaşıp, anket formlarını başkanların bizzat doldurduğu teyidi alınan 25 ilçenin cevaplarını değerlendirmeye alınmış ve elde edilen bu 25 veri ile de çalışma ve analizler yapılmıştır.

2.7 Metodoloji ve Veri İşleme

Araştırma verileri önce, Excel paket programı kullanılarak Excel veri kütüğüne aktarılmış ve arındırma işlemine tabi tutulmuş daha sonra, bu kütükte yer alan veriler araştırmada elde edilmek istenen amaçlara uygun olarak kodlanarak, çeşitli istatistikî analizler yapmaya elverişli hale getirilmiştir. Çıkan sonuçlar ve yapılan analizler; “Bulgular” bölümünde detaylı bir şekilde incelenmiştir.

İzleyen bölümlerde araştırma sürecinde toplanan verilerden hareketle elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin değerlendirmeler aktarılmaktadır.

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1 İSTANBUL'DAKİ İLÇE BELEDİYELERİNİN GENEL PROFİLİNE İLİŞKİN BULGULAR

“Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısı-İstanbul Örneği” isimli bu çalışma, daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, sosyal projelerdeki en önemli aktörlerden biri olan “Yerel Yönetimler”e yönelik olarak; İstanbul’daki İlçe Belediyelerinin “Sivil Toplum Algısı” nı belediye başkanları üzerinden analiz etmek amacıyla gerçekleştirilmiş, mevcut durumu ortaya koymaya çalışan, yeni bir bilgi üretmeye yönelik, tanımlayıcı bir araştırmadır.

Yapılan bu çalışma, Marmara Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Araştırma ve Uygulama Merkezi (STKAM) tarafından 2009-2010 yılları arasında 102 STK üzerinde yaptırılan, “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” isimli Yüksel ve Sezgin’e ait daha geniş kapsamlı çalışmanın bir nevi devamı ve onu kısmen tamamlayıcı bir özellik taşımaktadır.

Bu sebeple elde edilen bulgular değerlendirilirken, “Sivil Toplum Algısı”, “STK Algısı” vb. bazı konularda yukarıda sözü geçen çalışmaya atıflarda bulunularak ve karşılaştırmalar yapılarak, iki taraf arasındaki paralellik ve zıtlıklar da ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece araştırmaya sebep olan, “Yerel Yönetimler ile Sivil Toplum Kuruluşları arasında yaşanan işbirliği, eşgüdüm ve koordinasyon eksiklikleri” şeklindeki problemin temel sebepleri ve anlayış farklılıkları daha iyi analiz edilebilecektir. Bazı analizlerde fikir vermek açısından partilere göre dağılım da tablolara eklenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, ankete katılan belediye başkanları ve belediyelerle ilgili genel bir profil ortaya konmuştur.

3.1.1 Yerel Yönetimlere ve Belediye Başkanlarına Ait Genel Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, İstanbul'daki ilçelerin partilere göre dağılımı, başkanların eğitim düzeyleri, başkanlık süreleri ve başkanlıktan önceki yönetim tecrübeleri, belediyelerin temel faaliyet alanları, öncelikleri, projeleri, çalışanlarına verilen eğitimler, proje ortakları ve paydaşlarından beklentileri gösteren bulgular yer almaktadır.

İstanbul'daki toplam 39 ilçenin 26 tanesi AKPARTİ'li (%66,6) , 13 tanesi ise CHP'li(%33,4) belediyelerden oluşmaktadır. Yapmış olduğumuz çalışmada anket verisi alınabilen belediyelerde de bu oran yakın düzeyde çıkmış olup bu durum, aşağıdaki Tablo-2'de gösterilmiştir.

Tablo-2: Ankete Katılan Belediyelerin Partilere Göre Dağılımı:

BAŞKANLARIN MENSUBU OLDUĞU PARTİ	SAYI	ORAN(%)
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ (AKPARTİ)	15	60
CUMHURİYET HALK PARTİSİ (CHP)	10	40
TOPLAM	25	100

NOT: Kısaltmalar, seçim pusulalarındaki şekle göre yazılmıştır.

3.1.2 Yöneticinin Demografik Özellikleri:

Belediye başkanlarının eğitim düzeyleri arasında belirgin bir fark olup olmadığı, varsa bu farkın algılarına bir etkisinin bulunup bulunmadığını incelemek için sorulan eğitim düzeyi sorusu neticesinde İstanbul'daki belediyelerin büyük oranda üniversite ve üzeri düzeyde eğitime sahip olduğu görülmüştür.(Tablo-3)

Tablo-3: Ankete Katılan Belediye Başkanlarının Eğitim Düzeyi:

EĞİTİM DÜZEYİ	SAYI	ORAN(%)
YÜKSEK LİSANS	1	4
ÜNİVERSİTE	22	88
LİSE	2	8
TOPLAM	25	100

Bu tabloda görüldüğü gibi başkanların eğitim düzeyi arasında belirgin bir farklılık bulunmamaktadır.

Aynı çalışma başkanlık süreleri için de yapılmış ve başkanlık süreleri, her 5 yıl bir dönem olarak sınıflandırılarak aşağıdaki Tablo-4 elde edilmiştir.

Tablo-4: Ankete Katılan Belediye Başkanlarının Başkanlık Süreleri

SÜRE	KAÇINCI DÖNEMİ	SAYI	ORAN(%)
1-5 Yıl	1	13	52
6-10 Yıl	2	9	36
11 ve daha fazla	3 ve daha fazla	3	12
TOPLAM		25	100

Bu tablodan da anlaşılacağı gibi başkanların yarısından fazlası (%52'si) ilk defa başkan seçilmiş durumdadır. %36'sı iki dönemdir, %12'si ise en az üç dönemdir başkanlık yapmaktadır.

Bu tabloya göre; başkanların büyük çoğunluğu (%88); 10 yıldan az süreli başkanlık deneyimine sahip bulunmaktadır.

Yönetim tecrübesinin belediye başkanlarının, STK'lar ve diğer kurumlarla olan ilişkisini etkileyebileceği düşünülerek başkanların başkanlıktan önceki yönetim tecrübeleri de incelenmiş olup çıkan sonuç Tablo-5 'de gösterilmiştir.

Tablo-5: Başkanlık Öncesi Yöneticilik Tecrübesi Olan Belediye Başkanları

YÖNETİM TECRÜBESİ	SÜRE	ORAN(%)
1-5 Yıl	3	12
6-10 Yıl	8	32
11 ve daha fazla	9	36
Başkanlıktan önce yönetim tecrübesi olmayan	5	20
TOPLAM	25	

Tablo-5'e göre başkanların %68'inin 6 yıldan fazla yönetim tecrübesi olduğu, buna mukabil %20 gibi azımsanamayacak bir oranda da hiç yönetim tecrübesi olmayan,%12 gibi bir oranda da 5 yıldan az yönetim tecrübesi olan başkanların olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.3 İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Örgüt Yapılarına İlişkin

Bulgular:

Bu bölümde belediyelerin, STK'larla iletişimi sağlayan bir birimi olup olmadığı, faaliyet gösterdikleri sosyal alanlarda en çok hangi konulara odaklandığı, çalışanlara verdikleri ve ihtiyaç duydukları eğitimler içinde "Sivil Toplum" unsurlarının olup olmadığı incelenmiş, çıkan sonuçlar aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-6: Belediyeniz bünyesinde STK'larla iletişimi sağlayan bir birim var mı?

STK'larla iletişimi sağlayan bir biriminiz var mı?	ADET	ORAN (%)
EVET	19	76
HAYIR	6	24
TOPLAM	25	100

Bu soruya %76 gibi bir oranda "Evet" cevabı verilmiştir.

Bu soruya "evet" cevabını veren yerel yönetimlerin, 7 tanesi; "Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü", 6 tanesi; "Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü", 1 Tanesi ; "Ar-Ge-Dış İlişkiler Müdürlüğü", 4 tanesi; "Strateji Geliştirme Müdürlüğü" ve 1 tanesi "STK'lardan sorumlu Başkan Danışmanı" isimleri altında, STK'larla iletişimi sağlayan bir birim bulduklarını belirtmiştir.

25 belediyede STK'larla doğrudan ilgili sadece birinde belediyede başkan yardımcısı düzeyinde sorumlu atanması, diğerlerinde ise STK'larla ilgili müstakil bir birim bulunmaması belediyelerin STK'lara yeterli önem ve değeri vermediğini göstermektedir.

Tablo-7:Belediyelerin Öncelikli Odaklandığı Faaliyet Alanları (En Öncelikli İlk Üç Alan)

	SIKLIK	ORAN (%)	AKPARTİ / 15 BELEDİYE	CHP / 10 BELEDİYE
Eğitim	19	25,67	13	6
Sağlık	18	24,32	10	8
Çevre	14	18,92	9	5
Kültür – Sanat	12	16,21	4	8
Yardımlaşma	4	5,40	4	0
Yoksulluğun önlenmesi	2	2,70	1	1
Düşünce Üretimi	1	1,35	1	0
Hak Temelli	2	2,70	2	0
Diğer	2	2,70	1	1
TOPLAM	74	100	45	29

Bu tabloyu oluşturan anket sorusunda belediyelere, faaliyet gösterdikleri sosyal alanlarda en önemli gördükleri (odaklandıkları) ilk üç konuyu çoktan seçmeli şıklardan seçmeleri istenmiştir.

“Yardımlaşma” ve “Hak Temelli” seçeneği, sadece AKPARTİ’li belediyeler tarafından seçilmiş ve “Kültür-Sanat” seçeneğini CHP’li belediyeler, sayılarına oranla daha fazla tercih etmiş görünmektedir.

Bu tablodan çıkan en ilginç sonuç, sosyal konularda odaklanılan ilk üç alanın, Marmara Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Araştırma ve Uygulama Merkezi (STKAM) tarafından 2009-2010 yılları arasında 102 STK üzerinde bu çalışmadan daha geniş kapsamlı olarak yaptırılan; “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” isimli Yüksel ve Sezgin’e ait çalışmada elde edilen, STK’ların bütçe büyüklüklerine göre faaliyet alanlarının sıralandığı tablodaki ilk üç ilgi alanıyla bire bir uyuşmasıdır. Söz konusu tablo aşağıda gösterilmiştir.

Bu tablodaki ilginç verilerden biri de sosyal konularda vatandaşa en yakın kamu kurumu olan belediyelerde “Yardımlaşma” seçeneğini, belediyelerden sadece 4 tanesinin seçmiş olmasıdır. İlerideki diğer tablo ve analizlerden de anlaşılacağı gibi

belediyeler “yardımlaşma” konusunu STK’ların etkili olduğu bir alan olarak görmektedir.

“Diğer” şikkını işaretleyen iki belediye de bu şikkın açıklamasında “Spor” yazmıştır.

Tablo-7A: Türkiye’de Önde Gelen STK’ların Faaliyet Alanlarına Göre Bütçe Büyüklükleri *

Faaliyet Alanı	Alandaki STK'ların Toplam Bütçesi (TL)	Alandaki STK Sayısı	STK Başına Yıllık Bütçe Ortalaması
Eğitim	102.310.984	8	12.788.873
Sağlık	77.617.379	20	3.880.869
Çevre	32.225.825	9	3.580.647
Yardımlaşma-Dayanışma	32.975.761	13	2.536.597
Kültür ve sanat	2.706.665	3	902.222
Düşünce üretimi	4.305.449	12	358.787
Hak temelli	9.395.486	17	552.676
Toplam	261.537.549	82	3.189.482

*(Yüksel-Sezgin,2012,Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi-Tablo:9,s.45)

Bu durum da bize, Yerel Yönetimlerin ve STK’ların aslında aynı sosyal alanlarda, aynı öncelikli konulara odaklanarak faaliyet gösterdiğini somut bir şekilde göstermektedir.

Tablo-8: Belediyenizde görev alan kişilere aşağıdaki konulardan hangilerinde eğitim verilmiş veya verilmektedir?

	Liderlik	Proje yönetimi	Kapasite geliştirme	Hukuk	Gönüllü yönetimi	Sivil Toplum	Diğer	TOPLAM
SIKLIK	17	18	16	14	3	6	2	76
ORAN (%)	2,37	3,68	1,05	8,42	4	7,9	2,63	100

Bu sorunun cevaplarını oluşturan bu tabloya göre %8 gibi bir oranda belediyelerin çalışanlarına “Sivil Toplum” ve %4 gibi bir oranda da “Gönüllü Yönetimi” ile ilgili eğitimler verdiklerini görülmektedir.

Diğer cevabı verenler: “Belediye içi programlar”, ”Etkili İletişim”, ”Halkla İlişkiler, Zaman Yönetimi”.

Belediyelerin eğitim ihtiyaçlarına verdikleri cevap ise aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-8A: Belediyenizin hangi konularda eğitime ihtiyacı bulunduğunu belirtir misiniz?

	Liderlik	Proje yönetimi	Kapasite geliştirme	Hukuk	Gönüllü yönetimi	Sivil Toplum	Diğer	TOPLAM
SIKLIK	6	12	7	3	3	5	3	36
ORAN(%)	16,66	33,33	19,44	8,33	8,33	13,88	8,33	100

Bu tabloda da ihtiyaç duyulan eğitimler arasında “Sivil Toplum”, %13 olarak gözükmektedir.

Diğer cevabı verenler: “Devamlı ve sürekli eğitim olmalı”, “Çatışma Yönetimi”, “İletişim”, “Mesleki Eğitimler”

İki tablo detaylı olarak analiz edildiğinde de 25 belediyeden sadece 6 belediyenin çalışanlarına “Sivil Toplum” konusunda eğitim verdiği, 5 tanesinin de eğitime ihtiyacı olduğunu belirttiği görülmüştür. Bir belediye, eğitim verildiğini ama daha fazla eğitime ihtiyaçları olduğunu belirterek her iki soru için de “Sivil Toplum” seçeneğini işaretlemiştir.

3.1.4 İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Kaynakları

İlk bölümün bu kısmında belediyelerin; öncelikli gördükleri kaynaklar, sosyal projelerinde varsa kullandıkları hibe kaynakları, proje ortaklarında aradıkları özellikler, STK’larla yeterli proje ortaklıkları kurup kurmadıklarına dair kanaatleri, yeterli işbirliği kurmadıklarına inanıyorlarsa bunların nedenleri başkanlara sorulmuş ve çıkan sonuçlar aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo-9: Sosyal Konuların Finansmanında, En Önemli Gördüğünüz Örgütsel Kaynaklar

-Sivil Toplum Gönüllüleri -Parasal Kaynaklar -Diğer	Birinci Öncelik	AKPARTİ	CHP	İkinci Öncelik	AKPARTİ	CHP	Üçüncü Öncelik	AKPARTİ	CHP
Sivil Toplum Gönüllüleri	9 (%36)	7	2	2	6	6	0	0	0
Parasal Kaynaklar	14 (%56)	7	7	4	3	1	1	0	1
Diğer	2 (%8)	1	1	1	0	1	1	0	1
TOPLAM	25(%100)	15	10	17	9	8	2	0	2

Bu tablo başkanların büyük çoğunluğunun(%56), sosyal konularda örgütsel kaynak olarak parasal kaynakları, bir kısmının da(%36) STK'ları görmekte olduğunu göstermektedir.

Bu tablodan, başkanların STK'ları, öncelikli bir örgütsel kaynak olarak düşünmedikleri anlaşılmaktadır.

Belediyelerin sosyal projelerinin genellikle büyük ölçekli bütçelere sahip olması sebebiyle böyle bir öncelikte buldukları da söylenebilir.

-“Diğer” seçeneğini birinci önceliği olarak seçen belediyelerden biri kaynak olarak “Kamu Kaynakları”nı, diğeri ise “Özel Sektör Sosyal Sorumluluk Projeleri”ni göstermiştir.

-“Diğer” seçeneğini ikinci önceliği olarak seçen belediye kaynak olarak, “Ulusal ve Uluslararası fon ve hibeleri “ göstermiştir. Bu durum; belediyelerin henüz uluslararası hibe kaynaklarından tam olarak haberdar olmadığını veya önemini kavrayamadıklarını göstermektedir. Bu durumu aşağıdaki tablo-10 da teyit etmektedir.

-“Diğer” seçeneğini üçüncü önceliği olarak seçen belediye kaynak olarak, “Tasarruf tedbirleri ile kaynak sağlamayı “ göstermiştir.

Aşağıda, belediyelerin hibe projelerinden ne ölçüde yararlandığına dair tablo görülmektedir:

Tablo-10 Belediyeniz tarafından hayata geçirilen sosyal projelerde AB vb. hibe ve fonlardan faydalandınız mı?

		AK PARTİ	CHP
EVET	13 (%52)	9	4
HAYIR	12 (%48)	8	4

Bu soru iki ankette, hem başkana hem başkan yardımcısına aynı şekilde sorulup, aynı sonuç alınmıştır.

Bu tablo, uzun yıllardır AB ve diğer fonlardan yerel yönetimlere hibe çağrıları açılmasına rağmen hala yarıya yakın belediyenin bu hibelerden hiç yararlanmadığını göstermektedir. Evet cevabı verenlerden sadece 8 belediye AB fonlarından hibe aldığını belirtmiştir. Diğer belediyeler başka kaynaklar (İSTKA,vb) açıklamıştır.

Bu tablo, yukarıdaki Tablo-9 ile birlikte yorumlandığında belediyelerin, hibe fonlarının önemini tam olarak kavrayamadıklarının da bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Hibe projelerinde projelerin kabul edilmesinde, STK ortaklıklarının çok önemli olduğu göz önünde tutulduğunda belediyelerin; STK'larla işbirliğine verdikleri önem nispetinde hibe projelerinden yararlandıkları söylenebilir. Bu durum, Tablo-13'de STK'larla yeterli sayıda proje ürettiklerine inanıp inanmadıklarına dair sorulan soru ile de teyit edilmektedir.

3.1.5 İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Ortakları

Belediyelerin sosyal projelerinde ortak olarak alacağı STK'larda aradığı özelliklerle ilgili açık uçlu sorunun ifadelerinin çözümlenmesi ile elde edilen tespitler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-11: Belediyenizin sosyal projelerinde ortak olarak alacağı STK'larda aradığı özellikler nelerdir?

	SIKLIK	ORAN(%)
Tecrübe	6	18,75
Kamu yararına çalışması	4	12,5
Proje Yapmaya istekli	4	12,5
Hedef kitlelerinin projeye uygun olması	3	9,38
Saygınlık durumları	2	6,25
Cumhuriyet ilkelerine bağlılık	2	6,25
Örgütlü Olmaları	2	6,25
Bilinirlik durumları	1	3,12
Uyumluluk	1	3,12
Tam bir STK olması	1	3,12
Toplumun geneline hitap eden	1	3,12
Gönüllü ruhlu bir misyon taşımaları	1	3,12
Yerel yönetime olan yaklaşımı	1	3,12
Hukuki ve Mali Yeterlilik	1	3,12
Ortak Çalışma İsteği	1	3,12
Toplumun her kesimine hitap etmesi	1	3,12
TOPLAM:	32	3,12

Bu tabloya göre belediye başkanları, öncelikli olarak STK'lardan tecrübe (%18), kamu yararına çalışıyor (%12,5) olmasını ve proje yapmaya istekli (%12,5) olmasını beklemektedir. Bu soruya üç belediye başkanı cevap vermemiştir.

Tablo-13'deki, "Belediyenizin STK'larla yeterli sayıda sosyal proje ürettiğine inanıyor musunuz?" sorusuna "Hayır" cevabını verenlerin büyük kısmının(%36) STK'ları proje yapmakta isteksiz görmesi ile yukarıdaki veri karşılaştırıldığında; belediyeler ve STK'ların ortak projeler yapmasını engelleyen faktörlerden birinin belediyelerin; STK'ları isteksiz görmesi olduğu söylenebilir.

Belediye başkanlarının sosyal projelerde ortak olarak en çok hangi kesimi kullandıklarına ilişkin veriler Tablo-12'de gösterilmiştir.

Tablo-12: Belediyeniz aşağıdaki taraflardan hangileri ile sosyal projeler esnasında işbirliği yapmaktadır?

	SIKLIK	AK PARTİ	CHP
a. STK'lar	23	14	9
b. Özel Sektör	9	5	4
c. Kamu Kurumları	19	11	8
d. Üniversiteler	15	9	6
e. Diğer kuruluşlar	0	0	0
TOPLAM	66	39	27

Bu tabloya göre belediyeler ağırlıklı olarak STK'lar, Kamu Kurumları ve Üniversitelerle işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir.

Bu soruya cevap veren belediyelerin %92'si, işbirliği yapılan kurumlar arasında STK'ları işaretlemiştir.

3.1.6 İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Projeleri

Tablo-13'de belediye başkanlarının STK'larla yeterli sayıda işbirliği yapıp yapmadıklarına dair görüşleri gösterilmiştir.

Tablo-13: Belediyenizin STK'larla yeterli sayıda sosyal proje ürettiğine inanıyor musunuz?

		ORAN(%)	AK PARTİ	CHP
EVET	13	52	9	5
HAYIR	12	48	6	6
TOPLAM	25	100	15	10

Bu tablo, Tablo-12 ile birlikte incelendiğinde de belediyelerin, STK'larla işbirliği yaptıklarını düşündükleri ama bunun somut ortak projelere aynı oranda yansımadağı anlaşılmaktadır.

Tablo-13a: Hayır cevabı verenlerin sebepleri

SEBEP		ORAN(%)	AK PARTİ	CHP
Uygun bir muhatap bulamıyoruz	3	27,27	2	1
Siyasi-Politik Görüşlerimiz uyuşmuyor	0	0	0	0
Çevremizdeki STK'lar isteksiz	4	36,36	3	1
Diğer	4	36,36	1	3
TOPLAM	11	100	6	5

Tablo-13b: Diğer cevabı verenler:

		ORAN(%)	AK PARTİ	CHP
STK'lar proje üretme ve işbirliğinde yeterli olgunlukta ve deneyimde değil	3	75	1	2
Donanımlı STK sayısı az	1	25	0	1

Tablo-13a ve Tablo-13b birlikte değerlendirildiğinde “Hayır” cevabını veren belediyelerin; aslında STK’larla yeterli işbirliği yapmadıklarının farkında oldukları, ama ortaklık kurulamamasında çeşitli sebeplerle STK’ları sorumlu gördükleri anlaşılmaktadır.

3.1.7 İlçe Belediyelerinin Sosyal Konularla İlgili Sorun Analizi

Bu bölümde belediye başkanlarının, sosyal faaliyetlerinde karşılaştıkları sorunlarda sorumlu tuttıkları kesimler, bunların nedenleri ve taraflardan beklentileri incelenmiştir.

Tablo-14: Sosyal faaliyetlerinizi gerçekleştirirken sıklıkla karşılaştığınız sorunların kaynağını en çok sorunu yaratan aktöre birinci önceliği verecek şekilde sıralayınız.

	Seçilme Sıklığı /Oran(%)	1.Öncelik	2.Öncelik	3.Öncelik	4.Öncelik	5.Öncelik	6.Öncelik
Üst Yerel Yönetim (İl Belediyesi)	12(20,69)	5	2	2	2	1	0
STK'lar	11(18,96)	2	5	1	3	0	0
Vatandaş	10(17,24)	5	1	2	0	2	0
Hükümet	10(17,24)	4	2	0	0	3	1
Özel sektör	10(17,24)	3	3	3	1	0	0
Hiçbiriyle sorunumuz yok	3(5,17)	3	0	0	0	0	0
Diğer	2(3,44)	2	0	0	0	0	0
Toplam	58(100)	24	13	8	6	6	1

Belediyelerin hükümeti oluşturan partiden olup olmadığına göre sorun sıralaması farklı olacağı ve bizi ilgilendiren kısım “Sivil Toplum” ve STK’lar olduğu için bu sorunun “Sivil Toplum” ve STK’larla olan kısmı analiz edilmiştir.

Tablo-14a: Partilere göre 1.Öncelikte işaretlenenler

	1.Öncelik	AK PARTİ	CHP
Vatandaş	5	5	0
Üst Yerel yönetim (İl Belediyesi)	5	1	4
Hükümet	4	0	4
Özel sektör	3	3	0
STK'lar	2	2	0
Diğer	2	1	1

Tablo-14b: Partilere göre 2.Öncelikte işaretlenenler

	2.Öncelik	AK PARTİ	CHP
STK'lar	5	4	1
Özel sektör	3	2	1
Hükümet	2	0	2
Üst Yerel yönetim (İl Belediyesi)	2	0	2
Vatandaş	1	1	0

Tablo-14c: Partilere göre 3.Öncelikte işaretlenenler

	3.Öncelik	AK PARTİ	CHP
Hükümet	0	0	0
Üst Yerel yönetim (İl Belediyesi)	2	2	0
Özel sektör	3	1	2
Vatandaş	2	1	1
STK'lar	1	0	1
Diğer	0	0	0

Hiçbir sorunumuz yok diyen belediyelerden biri CHP , ikisi AKPARTİ'li belediyedir.

Diğer cevabını veren bir belediye, tek sorun olarak “Özel Sektör İlgisizliği-sosyal sorumluluk almamalarını” vurgulamış, bir belediyede en önemli sorun olarak “Yerel Medya”yı göstermiştir.

Bu tablodan çıkan en önemli ve ilgi çekici sonuç yerel yönetimlerin, sorunların kaynağı olarak; toplamda en çok “üst yerel yönetim” ile birlikte sivil toplum alanının bir ögesi olan “vatandaşları” görmesidir.

Ayrıca; “STK”, “Özel Sektör-Sosyal Sorumluluğu” , “Vatandaş”, “Yerel Medya” vb. tercih edilen şıkların “Sivil Toplum” alanını temsil ettiği düşünüldüğünde, iktidar veya muhalefet partisi ayırımı olmaksızın tüm belediyelerin kamu ile birlikte en çok sorun olarak % 43 oranında sivil toplum alanını gördükleri anlaşılmaktadır.

Belediyeleri, karşılaşılan sorunlarda taraflara düşen görevler hakkındaki düşünceleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Sosyal faaliyetlerinizi gerçekleştirirken karşılaştığınız bu sorunların çözümünde aşağıda adı geçen taraflara ne gibi görevler düştüğünü düşünmektесiniz?

Tablo-15a: Hükümet

	SIKLIK
Yasal-Anayasal Düzenlemeler ve Bürokrasiyi Daha Hızlı İşletmek	3
Belediyemizin sosyal faaliyetlerinde maddi/manevi destek olabilirler	2
Yerel Yönetimlere daha fazla yetki ve kaynak vermeli	2
Sosyal Faaliyetlere Önem vermeli	1
Örnek Projeleri Değerlendirmeli	1
Politika Üretmek	1
Gölge Etmesinler Başka İhsan İstemiyoruz...	1
Mahalli Özerklik(Sosyal Politikalar'da merkezden bağımsız karar alabilme)	1
Gündem belirlerken yerel yönetimlere ağırlık verilmeli	1
Koordinasyon	1

Tablo-15b: Üst Yerel Yönetim :

	SIKLIK
Yetkilerin Arttırılması	2
Talepleri iyi tespit etmeli	2
Yerel yönetimin vatandaşa en yakın basamak olması	2
Sosyal Faaliyetleri asli işi gibi görmeli	1
Projeler için alan tahsisi kolaylaşmalı	1
Proje üretme isteğinde olmalı	1
Halkın ihtiyaçlarına hızlı ve etkin cevap vermek	1
Yaşamın her alanında olmaları	1

Tablo-15c: Özel Sektör:

	SIKLIK
Projelere aktif katılım ve destek	4
Duyarlı Olmak, Sosyal Düşünmek	3
Sosyal Sorumluluk Projeleri üretmeli	2
Yönetimlerle koordineli çalışmak	2
Maddi Katkıda Bulunmak	1
İmkânlarını büyük projeler için bir havuzda toplamalı	1
Toplum Odaklı Kalkınma Stratejisi	1

Tablo-15d: Vatandaş :

	SIKLIK
Düzenlenen sosyal faaliyetlerde daha katılımcı olabilirler	5
Akılcı Davranılması	1
Örgütlenererek hareket etmeli	1
Yurttaşlık bilincinde olmalı	1
Aidiyet ve Kentlilik Bilinci	1
Duyarlılık	1

Tablo-15e: STK'LAR:

	SIKLIK
Belediyemizin projelerine ortak alma konusunda daha istekli olmalılar, proje teklif etmeliler	2
Faydalı Projeler Üretmeli	2
Amaçlarına uygun faaliyetleri desteklemeli	2
Donanımlı olmalı	1
Yapılabilir Projelerle Girişimde Bulunmak	1
Eğitim ve Bilgilendirme faaliyetleri Gerçekleştirmek	1
Paylaşıcılık ve kuşatıcılık(Tüm kesimlere hitap etme)	1
kamunun gücü yetmediği yerlerde farkındalık oluşturmali	1
Sosyal Faaliyetleri Siyaseti etkileme gibi görmeyip asli işini yapmalı	1
Manevi destekleri önemli	1

Diğer Teklifler:

-Gündemin yerelden yukarıya doğru belirlenmesi lazım

-Medya; sosyal projeleri daha fazla görünür hale getirmeli

Bu tablolarda da görüldüğü gibi belediyeler genellikle her kesimden, çalışmalarına aktif destek ve kolaylaştırıcı adımlar beklemektedirler. Özellikle STK'ları incelediğimizde de STK'lardan daha aktif olmaları, projeler üretmelerini ve sosyal projelerde ön almalarını beklemektedirler.

3.1.8 Ortak Faaliyet Alanına Etki Algısı

Bu bölümde yerel yönetimlerin, STK'larla ortak faaliyet gösterdikleri sosyal alanlarda STK'ların yarattığı etkiyi notla değerlendirmeleri ve yapılan faaliyetlerdeki etkinliklerini nasıl gördüklerini değerlendirmeleri istenmiş, elde edilen sonuçlar Tablo-16 ve Tablo-16a'da gösterilmiştir.

Tablo-16: Faaliyet gösterdiğiniz sosyal alanlarla aynı veya paralel faaliyet gösteren STK'ların, bu alanlarda yarattığı etkiye on üzerinden kaç puan verirsiniz?

NOT	SIKLIK	ORAN	AK PARTİ	CHP
1	0	0	0	0
2	1	4,16	0	1
3	4	16,66	3	1
4	0	0	0	0
5	7	29,16	4	3
6	3	12,5	2	1
7	7	29,16	4	3
8	0	0	0	0
9	0	0	0	0
10	2	8,33	2	
TOPLAM	24 ADET NOT	100	15	9
ORTALAMA	5,66			

Tablo-16a: Sizce faaliyet gösterdiğiniz sosyal alanlarda yaratılan toplam etkinin yüzde kaç STK'lar tarafından sağlanmaktadır?

%	SIKLIK	ORAN	AK PARTİ	CHP
0-19	4	16	2	2
20	4	16	3	1
30	7	28	4	3
40	3	12	3	0
50-59	2	8	0	2
60	3	12	2	1
70	1	4	0	1
80	1	4	1	0
81-100	0	0		
TOPLAM	25 ADET NOT	100	15	10
ORTALAMA	% 35,04			

En düşük %1, en yüksek %80 oranı verilmiştir.

%1 diyen belediye STK'ların, not verebilecek kadar etkili olmadığını belirtmiş ve not vermemiştir.

Yerel Yönetimler, benzer faaliyet gösterdikleri sosyal konularda; STK'ların yarattığı etkiye ortalama olarak 10 üzerinden 5,66 vermektedir.

Sosyal alanlarda yaratılan toplam etkinin de ortalama yüzde 35'inin STK'lar tarafından sağlandığını belirtmektedirler.

Bu iki tablodan belediyelerin STK'ları, sosyal konulardaki faaliyetlerde etkili görmedikleri anlaşılmaktadır.

3.2 İSTANBUL'DAKİ YEREL YÖNETİMLERİN SİVİL TOPLUM ALGISINA İLİŞKİN BULGULAR

3.2.1 Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısı

“İstanbul'daki Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Algısı”nın ortaya çıkartılmasına yönelik çalışmanın bu bölümünde belediye başkanlarına, yerel yönetimlerin “Sivil Toplum Algısı”na yönelik sorulmuş olan çeşitli sorular ışığında belediyelerin, “Sivil Toplum” a nasıl baktığı analiz edilmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde, sivil toplumun farklı anlam ve boyutları çerçevesinde söz konusu bulgular aktarılmaktadır. Bulgular sırasıyla, Yerel yönetimlerin;

- sivil toplum kavramına yükledikleri anlam, sivil toplum kuruluşu kavramına ilişkin tanımları,

-Türkiye’de sivil toplum alanının gelişmesinde etkili gördükleri faktörler,

Yine yerel yöneticilerin gözüyle;

-STK’ların kamu politikaları üzerindeki etkisi ve hangi alanlarda etkin oldukları,

-STK’ların en güçlü oldukları faaliyet alanları,

-Sivil toplumun gelişmesi yönündeki temel engeller,

-İnsanları STK’lara çeken faktörler,

-Şeffaflık, hesap verilebilirlik, sürdürülebilirlik ve katılımçılık gibi sıfatlar açısından sivil toplum alanının durumu,

Yerel yöneticilerin;

- STK’lara bakış açıları,

-STK'ların ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasındaki rollerini nasıl tanımladıkları ve sivil toplumun geleceğine ilişkin düşüncelerini gösteren tablolar ve grafikler halinde sunulmaktadır.

Bu bağlamda ilk bulgu, yerel yönetimlerin “Sivil Toplum” kavramına yükledikleri anlamların belirlendiği Tablo-17’de görülmektedir. Buna göre; İstanbul’daki yerel yönetimler perspektifinden bakıldığında yerel yönetimler sivil toplumu, birinci öncelikle “Katılımcı Demokrasi (Aktif Vatandaşlık)” olarak algılamakta, ikinci sırada “Yardımseverlik – Hayır İşleri” gelirken, üçüncü sırada “Bireysel Hak ve Özgürlükler” yer almaktadır. Dördüncü ve beşinci seçenekler ise ilk akla gelenler arasında (1.önceliklerde) yer almamaktadır.

Tablo-17: “Sivil Toplum” denildiğinde aklınıza aşağıdakilerden hangileri gelmektedir? İlk aklınıza gelene birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız

SIRA LAMA	Sivil Toplumla Yüklenen Anlamlar	1. Öncelik	ORAN %	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	SEÇİLME SIKLIĞI	ORAN %
1	Katılımcı demokrasi/ Aktif vatandaşlık	7	68	6	1	1	0	0	25	26,04
2	Yardımseverlik – Hayır işleri	5	20	2	5	2	4	0	18	18,75
3	Bireysel hak ve özgürlükler	3	12	8	3	4	0	1	19	19,79
4	Toplumsal mücadele / Toplumsal muhalefet	0	0	4	8	5	2	0	19	19,79
5	Kamusal alan / Devlet karşıtı alan	0	0	1	2	4	7	0	14	14,58
6	Diğer	0	0	1	0	0	0	0	1	1,04
	TOPLAM	25	100	22	19	16	13	1	96	100

Diğer: Ortak Yaşam Kültürü

Batı sivil toplum düşüncesinin tarihsel gelişimi dikkate alındığında, yerel yönetimlerin “Sivil Toplum” algısını kapsayan bu çalışmada, sivil toplum kavramına yüklenen anlamların öncelik sıralaması, üzerinde durulması gereken bir bulgudur.

Modern sivil toplum kavramının dayandığı; “Katılımcı Demokrasi (Aktif Vatandaşlık)” anlamındaki sivil toplumun ilk sırada gelmesi, Türkiye’de –en azından İstanbul’daki yerel yönetimler kapsamında- modern sivil toplum tanımının, yerel yönetimlerce benimsendiğini göstermektedir.

İkinci sırada “Yardımseverlik – Hayır İşleri”nin gelmesi de tarihsel olarak kültürümüzde bu tip faaliyetlerin daha çok sivil unsurlarca yapıyor olması sebebiyle oldukça anlamlıdır.

Üçüncü sırada sadece %12 ile “Bireysel Hak ve Özgürlükler” in gelmesi ve diğer seçeneklerin ilk sırada hiç akla gelmemesi belediyelerimizin sivil toplum anlayışı kapsamında çağa ayak uydurduklarını göstermektedir.

Bu noktada (STKAM) tarafından yaptırılan; “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” çalışmasında aynı konuya STK’ların verdiği cevapları veren tabloya bakıldığında ilginç bir şekilde yerel yönetimlerin; modern sivil toplum anlayışında, STK’lardan çok önde oldukları görülmektedir. Söz konusu tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-17a: Türkiye’de Önde Gelen STK’ların Sivil Toplum Kavramına Yükledikleri Anlamlar Sıralaması*

Sıralama	Sivil Toplum Kavramına Yüklenen Anlamlar
1	Bireysel hak ve özgürlükler
2	Toplumsal mücadele/toplumsal muhalefet
3	Katılımcı demokrasi/aktif vatandaşlık
4	Kamusal alan /devlet karşıtı alan
5	Yardımseverlik hayır işleri

*(Yüksel-Sezgin,2012,Tablo:33,s.67)

Bu tabloda da görüldüğü gibi ülkemizdeki STK’ların “Sivil Toplumu” öncelikli olarak; “Bireysel hak ve özgürlükler”, daha sonra “Toplumsal mücadele/toplumsal muhalefet” olarak görmeleri onların daha çok 1990’lar öncesi

döneme ait “Sivil Toplum” algılarında takılıp kaldıklarını modern anlayışa henüz tam olarak ulaşamadıklarını göstermektedir.

3.2.2 Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum Kuruluşu Tanımı ve Algısı

Yerel yönetimlerin “Sivil Toplum Kuruluşu” kavramına yükledikleri anlamı gösteren Tablo-18’de gösterilmiştir.

Tablo-18: Sizce “Sivil Toplum Kuruluşu” kavramı tanımlanmak istenildiğinde bu tanım aşağıdaki kavramlardan hangilerini içerir? Önem sırasına göre sıralayınız.

SIRA LAMA	Sivil Toplum Kuruluşuna Yüklenen Anlamlar	1. Öncelik	OR AN (%)	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	7. Öncelik	SEÇİ LME SIKLI ĞI	OR AN (%)
1	Kar amacı gütmeyen kuruluş	9	36	4	2	3	1	0	0	19	15,83
2	Gönüllü kuruluş	5	20	6	7	4	0	0	0	22	18,33
3	Demokratik kitle örgütü	5	20	5	4	4	2	0	0	20	16,66
4	Sosyal hizmet üreticisi	4	16	3	7	6	0	2	0	22	18,33
5	Üçüncü sektör	1	4	0	2	2	2	3	1	11	9,16
6	Çıkar grubu	1	4	1	0	0	2	1	6	11	9,16
7	Baskı grubu	0	0	5	1	2	3	3	1	15	12,5
8	Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	TOPLAM	25	100	24	23	21	10	9	8	120	100

Tablo-18’e göre; yerel yönetimlerde STK’lar sırasıyla; “Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş” “Gönüllü Kuruluş”, “Demokratik Kitle Örgütü” ve “Sosyal Hizmet Üreticisi” olarak algılanmaktadır. Bu durum, yerel yönetimlerin STK’ları; kendi faaliyet alanlarında gönüllü olarak faaliyet gösteren, bir bakıma kendilerine faydalı ve demokratik kuruluşlar olarak gördüklerinin bir göstergesi olarak sayılabilir.

Sivil toplum kuruluşu kavramından algılanan tanımlara ilişkin sıralamada, “üçüncü sektör” algısı sadece bir kere 1.öncelikten seçilerek, 5.sırada gelmektedirler.

Tercih sıralamasında üçüncü sektör tanımının sadece 1 yönetici tarafından 1.öncelikte tanımlanması ve toplamda sadece 11 kez seçilmiş olması, sivil toplum alanının henüz sektör olarak algılanmadığı şeklinde yorumlanabilir.

“Çıkar Grubu” nun da bir kere birinci sıradan tercih edilmesi ve toplamda sadece 11 kez seçilmiş olması, yerel yönetimlerin STK'lara olumlu gözle baktıklarını göstermektedir.

STK'ların, “Baskı Grubu” olarak birinci sıradan hiç seçilmemiş olması; yerel yönetimlerin STK'ları, henüz yeteri kadar güçlü ve etkin görmedikleri veya “Baskı Grubu” nitelmesine olumsuz bir mana yüklediklerini göstermektedir.

(STKAM) tarafından yaptırılan; “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” çalışmasında aynı soru için verilen ilk iki cevap yukarıdaki tabloyla uyuşmakta fakat, üç ve dördüncü sırayı ilginç bir şekilde sırasıyla; “Çıkar Grubu” ve “Baskı Grubu” almaktadır. (Yüksel-Sezgin,2012,s.69)

Tablo-19’da yerel yöneticilere, “Sivil Toplum Anlayışı” nın gelişmesine etki eden en önemli faktörler sorulmuş ve cevaplar önceliklere göre gösterilmiştir.

Tablo-19: Türkiye’de son yıllarda sivil toplum anlayışının gelişmesinde sizce aşağıdaki faktörlerden hangileri etkili olmuştur? En etkili olana birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.

SIRA LAMA		1. Öncelik	ORAN (%)	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	SEÇİLME SIKLIĞI	ORAN (%)
1	AB Uyum Süreci	17	68	5	1	0	0	23	31,08
2	Askeri darbelere duyulan tepkiler	3	12	1	5	7	0	16	1,62
3	Habitat Kongresi	2	8	5	4	4	0	15	20,27
4	Marmara Depremi	2	8	8	5	1	0	16	21,62
5	Diğer	1	4	1	1	0	1	4	1,35
6		25	100	20	16	12	1	74	100

“Diğer” şıkkını seçenlerin cevapları:

-Demokratik şartların olgunlaşması (1 kere 1.sıradan)

-Bölge şartlarından kaynaklanan çevre sorunları (1kere 2.sıradan)

-Toplumsal Bilinçlenme (1kere 3.sıradan)

-Demokratik bilincin gelişmesi ve Yönetişim kavramının gelişimi (1kere 5.sıradan)

-Yerel yönetimlerin, “Sivil Toplum” anlayışının gelişmesinde etkili olan faktörler algılamasında, büyük bir çoğunlukla(%68) “AB Uyum Süreci”nin birinci sırada gelmektedir.

Bu soruya “AB Uyum Süreci” diye cevap verenlerin tamamı, “Sivil Toplum” denildiğinde aklınıza aşağıdakilerden hangileri gelmektedir? Sorusuna da Katılımcı Demokrasi/ Aktif Vatandaşlık cevabını vermiştir. Bu durum, Tablo-17’nin analizinde de belirtildiği gibi yerel yönetimlerin “sivil toplum” a bakışının; modern batılı anlayışa daha yakın olduğunu teyit etmektedir.

Tablo-17’de sivil toplumu birinci öncelikle, modern sivil toplum anlayışı olan; “Katılımcı Demokrasi (Aktif Vatandaşlık)” olarak algılayan 17 belediyenin, Tablo-17’de “Sivil Toplum” anlayışının gelişmesinde etkili olan faktörler algılamasında “AB Uyum Süreci”, “Demokratik şartlar” gibi; sivil toplum anlayışının gelişimini demokratik gelişmelere bağlayan seçenekleri hangi sırada gösterdiklerini belirten tablo aşağıdadır.

Tablo-19a: Tablo-17 ve Tablo-19’daki 2. Önceliklerin Karşılaştırması

Sivil Topluma Yüklenen Anlamlar	1.Öncelik	Sivil Toplum Anlayışının Gelişmesinde Etkili Faktörler	1.Öncelik	2.Öncelik	3.Öncelik
Katılımcı demokrasi/ Aktif vatandaşlık	17	AB Uyum Süreci	12	2	1
		Demokratik Şartların Olgunlaşması	1		
		Marmara Depremi	1		
TOPLAM	17	17	14	2	1

Görüldüğü gibi, sivil topluma yüklenen anlamlarda “Katılımcı demokrasi/ Aktif vatandaşlık” seçeneğini seçen 17 belediyenin 16’sı, “Sivil Toplum Anlayışının

Gelişmesinde Etkili Faktörler” sorusuna; demokratik gelişmelere vurgu yapan cevaplar vermiştir.

Katılımcı demokrasi, bireylerin STK’lar aracılığıyla örgütlenerek kamusal alanda etkin rol almaları anlamına geldiğine ve Marmara depremi de toplumsal sorunların çözümünde STK’ların önemli aktörler olduğu düşüncesinin yaygınlaşmasına neden olduğuna göre; “Marmara Depremi” seçeneği de demokrasiye vurgu yapan bir seçenek olarak görülebilir.

Bu durumda yerel yönetimlerin “Sivil Toplum” a yüklediği anlamla, “Sivil Toplum Anlayışının Gelişmesinde Etkili Faktörlere” yüklediği anlam tam olarak çağımızdaki modern anlayışla uyumaktadır.

(STKAM) tarafından yaptırılan; “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” çalışmasında aynı soru için verilen cevaplara bakıldığında ise 1. Sırada “Askeri Darbeye Duyulan Tepkiler” ve 2.sırada “Habitat Kongresi” gelmektedir. Söz konusu cevaplara ilişkin tablo da aşağıda verilmiştir.

Tablo 19b: Türkiye’de Önde Gelen STK’ların Sivil Toplum Anlayışının Gelişmesinde Etkili Gördükleri Faktörler Sıralaması*

Sıralama	Sivil Toplum Anlayışının Gelişmesinde Etkili Görülen Faktörler
1	Askeri Darbeye Duyulan Tepkiler
2	Habitat Kongresi
3	Marmara Depremi
4	AB Uyum Süreci

*(Yüksel-Sezgin,2012,Tablo:34,s.71)

İstanbul’daki yerel yönetimlerin sivil toplum algısını analiz eden bu çalışma, yerel yönetimlerin; STK’ların, kamu politikalarını etkileme gücünü nasıl buldukları, başka bir deyişle STK’ları, toplumsal dayanışma ve kamusal alanda ne derece etkin gördüklerini beşli derecelendirme sorusu ile ölçmektedir. Tablo 20, elde edilen bulguları göstermektedir.

Tablo-20: Aşağıdaki ifadeye ne düzeyde katıldığınızı belirtiniz.

STK'lar kamu politikaları üzerinde etkindirler.

		TÜM İLÇELER	ORAN (%)	AKPARTİ	CHP
5	Kesinlikle katılıyorum	5	20	4	1
4	Kısmen katılıyorum	15	60	10	5
3	Kararsızım	2	8	1	1
2	Kısmen Katılmıyorum	3	12		3
1	Kesinlikle Katılmıyorum	0			
	TOPLAM	25			

Bu tabloda da açıkça görüldüğü gibi yerel yönetimler,%80 gibi çok büyük bir oranda STK'ları, kamu politikalarında etkili bir aktör olarak görmektedirler. Bu algıda, bu kurumların aynı zamanda seçmen kitlesini oluşturan sivil unsurlar olması da etkili olabilirse de %80 oranı, demokratik bakış açısından oldukça olumlu sayılabilir.

Tablo-18'de yerel yönetimlerin STK'ları, baskı unsuru olarak görmeyip burada kamu politikalarında etkili görmeleri; “Baskı Grubu” nitelemesini olumsuz manada algıladıklarını ve STK'ları önemli bir politik aktör olarak gördüklerini göstermektedir.

Yerel yönetimlerin STK'lara verdiği bu büyük öneme karşılık, STK'ların kendilerini nasıl gördüğünü anlamak için (STKAM) tarafından yaptırılan, “Türkiye’de Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı Analizi” çalışmasına baktığımızda ise tam ters olarak; Türkiye’de önde gelen STK'ların, % 81.3 gibi büyük bir oranının kamu politikaları üzerinde etkin olmadıklarını düşündüklerini görmekteyiz. Söz konusu tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-20a: Türkiye’de Önde Gelen STK'ların Kamu Politikaları Üzerinde Etkinliklerinin Derecelendirilmesine Göre Dağılımı*

	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Kesinlikle katılıyorum	4	3.9	3.9	3.9
Kısmen katılıyorum	10	9.8	9.8	13.7
Kararsızım	5	4.9	4.9	18.6
Kısmen katılmıyorum	39	38.2	38.2	56.9
Kesinlikle katılmıyorum	44	43.1	43.1	100.0
Toplam	102	100.0	100.0	

*(Yüksel-Sezgin,2012,Tablo:35,s.75)

Yerel yönetimlerin, STK'ların hangi alanlarda kamu politikaları üzerinde etkin olduğunu düşündüklerini gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo-21: Aşağıdaki alanlardan hangileri STK'ların kamu politikaları üzerinde etkin olduğu alanlardır?

SIRA		1. Öncelik	OR AN (%)	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	7. Öncelik	SEÇİ LME SIKLI ĞI	OR AN (%)
1	Dezavantajlı Grupların Güçlendirilmesi	8	32	5	6	1	0	2	0	22	15,17
2	İnsan Hakları	7	28	2	5	5	2	1	0	22	15,17
3	Çevrenin Korunması	3	12	3	7	1	6	2	0	22	15,17
4	Katılımcı Demokrasi	3	12	3	3	3	5	3	0	20	13,80
5	Kültürel Faaliyetlerin Artışı	2	8	7	1	6	3	2	1	22	15,17
6	Yoksulluğun Önlenmesi	2	8	4	1	4	3	5	4	23	15,86
7	Sivil Toplum Alanının Güçlendirilmesi	0	0	0	1	1	2	2	8	14	9,65
8	Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Toplam	25	100	24	25	21	21	17	13	145	100

Tablo-21'e göre yerel yönetimler STK'ları daha çok, yerel yönetimlerin sosyal konular içinde nispeten daha fazla zorlandıkları; "Dezavantajlı Grupların Güçlendirilmesi" ve "İnsan Hakları" alanlarında, kamu politikaları üzerinde etkin görmektedirler. Bu tabloda göze çarpan diğer önemli husus da yerel yönetimlerin, "Sivil Toplum Alanının Güçlendirilmesi" konusunda STK'ları hiç etkili görmedikleridir.

Aynı şekilde STKAM'ın araştırmasında STK'lar da ilk iki sırada kendilerini, "Dezavantajlı Grupların Güçlendirilmesi" ve "İnsan Hakları" alanlarında kamu politikaları üzerinde etkin görmekte, "Sivil Toplum Alanının Güçlendirilmesi" konusunda kendilerini ancak 6.sırada etkili gördükleri yani, neredeyse hiç etkili görmedikleri anlaşılmaktadır. (Yüksel-Sezgin,2012,s:76)

Tablo-21'e ve yukarıdaki Tablo-17.18.19'a birlikte bakıldığında yerel yönetimlerin, STK'ların kendi alanlarını güçlendirmede aktif ve etkili görmediği, sivil toplum alanının daha çok demokratik gelişmelerle birlikte güçlenip geliştiğine inandıkları söylenebilir.

Yerel yönetimlerin STK'ları, hangi sosyal faaliyetlerde güçlü gördüklerine ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo-22: Sizce ülkemizde STK'ların en güçlü olduğu faaliyet alanlarını en güçlü olana birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.

SIRA LAMA		1. Önce lik	OR AN (%)	2. Önce lik	3. Önce lik	4. Önce lik	5. Önce lik	6. Önce lik	7. Önce lik	8. Önce lik	SIKLIK	OR AN (%)
1	Yardımlaşma	11	44	8	3	0	0	2	1	0	25	14,70
2	Eğitim	4	16	4	8	3	1	2	0	0	22	12,94
3	Yoksulluğun önlenmesi	3	12	5	1	2	4	2	1	4	22	12,94
4	Çevre	3	12	3	1	5	2	4	1	2	21	12,35
5	Sanatsal – Kültürel Etkinlikler	2	8	2	7	4	3	2	2	2	24	14,11
6	Hak Temelli	2	8	0	1	3	2	4	3	2	17	10
7	Sağlık	0	0	2	3	4	6	2	4	0	21	12,35
8	Düşünce üretimi	0	0	1	0	1	3	1	5	7	18	10,59
	TOPLAM	25	100	25	24	22	21	19	17	17	170	100

Tablo-22'ye göre Yerel yönetimler STK'ları büyük oranda “Yardımlaşma” ve onu çağrıştıran konularda güçlü görmektedir. Selçuklu Devleti'nden günümüze kadar sivil toplum faaliyetlerimiz göz önüne alındığında tarihsel ve kültürel olarak böyle bir sonucun çıkması gayet normal görülmektedir.

STKAM'ın araştırmasında ise STK'lar ilk dört sırada sırasıyla, “Eğitim”, “Sağlık”, “Çevre” ve “Yardımlaşma” alanlarında güçlü görmektedirler. (Yüksel-Sezgin,2012,s:80)

Tablo-23'de yerel yöneticilerin, sivil toplumun gelişmesinin önünde gördükleri engeller sıralanmıştır.

Bu tabloyu, aşağıdaki Tablo-23a ve Tablo23b ile birlikte değerlendirdiğimizde; iktidar partilerine mensup belediyelerin sivil toplumun gelişmesinin önünde engel olarak “Toplumun İlgisizliği”ni, muhalefet partilerin ise daha çok “Demokratik Hak ve Özgürlüklerin Yetersizliği”ni gördükleri anlaşılmaktadır.

Bu soruya verdikleri cevapların siyasi partilere göre dağıtılmış şekli de Tablo-23a ve Tablo23b’de verilmiştir.

Tablo-23: Sizce ülkemizde sivil toplumun gelişmesinin önündeki temel engeller nelerdir? En temel olana birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.

SIRA		1. Öncelik	ORAN (%)	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	SEÇİ LME SIKLIĞI	ORAN (%)
1	Toplumun ilgisizliği	7	28	9	2	5	0	1	24	23,30
2	Demokratik hak ve özgürlüklerin yetersizliği	7	28	3	4	2	3	0	19	18,45
3	Ekonomik yetersizlikler	5	20	4	6	4	2	0	21	20,38
4	STK’ların kötü yönetilmesi	3	12	4	5	2	6	0	20	19,42
5	Güçlü devlet geleneği	3	12	3	5	4	4	0	19	18,45
6	Diğer	0	0				1		0	0
	TOPLAM	25	100	23	22	17	15	1	103	100

Diğer: Yasalardaki engelleyici hükümler.

Tablo-23a: AKPARTİ’li belediyelere göre sivil toplumun gelişmesinin önündeki temel engeller

SIRA LAMA	AKPARTİ	1. Öncelik	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	SIKLIK
1	Toplumun ilgisizliği	7	5	0	2	0	0	14
2	Demokratik hak ve özgürlüklerin yetersizliği	1	1	3	1	3	0	9
3	Ekonomik yetersizlikler	3	1	6	3	0	0	13
4	STK’ların kötü yönetilmesi	2	4	3	0	3	0	12
5	Güçlü devlet geleneği	2	2	0	3	3	0	10
6	Diğer	0						0
	TOPLAM	15	13	12	9	9	0	58

Tablo-23b: CHP’li belediyelere göre sivil toplumun gelişmesinin önündeki temel engeller

SIRA LAMA	CHP	1. Öncelik	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	SIKLIK
1	Toplumun ilgisizliği	0	4	2	3	0	1	10
2	Demokratik hak ve özgürlüklerin yetersizliği	6	2	1	1	3	0	10
3	Ekonomik yetersizlikler	2	3	0	1	2	0	8
4	STK’ların kötü yönetilmesi	1	0	2	2	6	0	7
5	Güçlü devlet geleneği	1	1	5	1	1	0	9
6	Diğer	0	0	0	0	1	0	0
	TOPLAM	10	10	10	8	6	1	45

İlk iki öncelik göz önüne alındığında ve Tablo-23,23a ile 23b birlikte değerlendirildiğinde, her iki partinin de sivil toplumun gelişmesinin önünde engel olarak en çok; “Toplumun İlgisizliği” ve “Demokratik Hak ve Özgürlüklerin Yetersizliği” ni görmektedirler. Daha sonra da sırasıyla; “Ekonomik Yetersizlikler”, “STK’ların Kötü Yönetilmesi” ve “Güçlü Devlet Geleneği” seçeneklerinin de bunlara yakın bir sıklıkta seçildiği görülmektedir.

Fakat ilk tercihlere göre; iktidar partilerine mensup belediyelerin sivil toplumun gelişmesinin önünde engel olarak daha çok “Toplumun İlgisizliği” ni, muhalefet partilerin ise daha çok “Demokratik Hak ve Özgürlüklerin Yetersizliği” ni gördükleri anlaşılmaktadır.

Yerel yönetimler sivil toplumun gelişmesindeki en büyük engellerin başında “Toplumun İlgisizliğini” görürken, STKAM’ın araştırmasında tam tersine olarak; “Toplumun İlgisizliği” 5.sırada yer almaktadır. Birinci sırada ise “Demokratik Hak ve Özgürlüklerin Yetersizliği” bulunmaktadır. (Yüksel-Sezgin,2012,s:85)

Burada da her iki tarafın paralel bir görüş sergilemediği görülmektedir.

“Sivil Toplum” ve “STK” algısını anlamada yerel yönetimlerin, sivil toplum gönüllülerine nasıl baktığı da bu algıyı analiz etmek için önemli bir unsurdur. Bu sebeple yerel yönetimlere, insanları STK'lara üye/gönüllü olmaya iten sebepler sorulmuş ve elde edilen tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-24: Sizce Türkiye’de insanları STK’lara üye/gönüllü olmaya çeken neden/nedenler nelerdir? En önemli nedene birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.

SIRA LAMA		1. Öncelik	ORAN (%)	2. Öncelik	3. Öncelik	4. Öncelik	5. Öncelik	6. Öncelik	7. Öncelik	SEÇİ LME SIKLI ĞI	OR AN (%)
1	Kişisel duyarlılık	9	36	4	6	4	1	1	0	25	17,85
2	İtibar-saygınlık kazanma isteği	7	28	3	4	7	2	0	0	23	16,43
3	Kişisel huzur sağlama isteği	4	16	4	5	4	1	1	1	20	14,28
4	Kariyer-iş imkânı sağlama	2	8	2	2	1	8	4	0	19	13,57
5	Ekonomik kazanç elde etme	1	4	2	0	0	2	2	8	15	10,71
6	Boş zaman değerlendirme-Hobi	1	4	9	3	2	3	2	0	20	14,28
7	Şöhret kazanma isteği	1	4	1	4	3	1	4	4	18	12,86
8	Diğer										
	TOPLAM	25	100	25	24	21	18	14	13	140	

Bu tabloda hem 1.öncelik hem de seçilme sıklığı sıralamasında “Kişisel Duyarlılık” ilk sırada yer almaktadır.

Buna mukabil “İtibar-saygınlık kazanma isteği” seçeneği de %28 oranıyla hemen ikinci sırada yer almaktadır.

Seçilme sıklığı ile bir değerlendirme yapmak gerekirse tüm seçeneklerin yaklaşık aynı oranda seçildiği ve bu konuda yerel yönetimlerin algısında tam bir netlik olmadığı söylenebilir.

Yerel yönetimlerin STK'ları; “Şeffaflık”, “Hoşgörülü Olma”, “Hesap Verebilirlik”, “Sürdürülebilirlik”, “Cinsiyet Eşitliğini Gözeten”, “Politik/Apolitik”, “Katılımcı”, “Çıkar Amaçlı” ve “Samimi” olma gibi çeşitli sıfatlar açısından nasıl değerlendirildikleri ile ilgili bilgiler, Tablo-25’de verilmiştir.

Tablo-25: Ülkemizde faaliyet gösteren STK’ların geneli ile aşağıdaki sıfatları bir arada düşünerek her bir sıfatın ülkemizde faaliyet gösteren STK’ları niteleme derecesini belirtiniz.

	Şeffaf	Hoşgörülü	Hesap Verebilir	Sürdürülebilir	Cinsiyet Eşitliğini Gözeten	Apolitik	Katılımcı	Çıkar Amaçlı	Faaliyet Amaçları nda Samimi	Toplam
Ortalama	4,88	6	5,08	5,40	5,76	4,36	6,20	4	6,56	5,36
Ortalama	4,88	6	5,08	5,40	5,76		6,20		6,56	5,70

Bu tablonun ilk satırında tüm değerler ve ortalamaları ikinci satırda ise, “Apolitik” ve “Çıkar amaçlı” gibi olumsuzluk ifade eden seçenekler çıkarılarak yapılan toplam ortalama gösterilmiştir.

Ortalama notlar incelendiğinde yerel yönetimlerin, “Şeffaflık” dışında tüm olumlu nitelendirmelerde STK’ları ortalama olarak “5” notunun üstünde notlandırdıkları görülmektedir. Yani yerel yönetimler ortalama olarak STK’ları, orta düzeyin biraz üstünde bir iyimserlikle algılamaktadırlar.Tablo-24 ile birlikte bakıldığında yerel yönetimlerin STK’lar hakkında bazı tereddütleri olduğunu göstermektedir

Bu derecelendirme için STKAM’ın araştırmasında bakıldığında ise STK’ların kendilerini ortalama “5”in altında derecelendirdikleri görülmektedir.

Yerel yönetimlerin STK’ları, “Ortak” mı yoksa “Rakip” mi gördükleri sorusunun yanıtı, sivil toplum algısı açısından bir başka önem arz eden bulgudur.

Tablo-26, söz konusu bulguyu ortaya koymaktadır:

Tablo-26: Faaliyet gösterdiğiniz alanlarda hizmet veren STK'lar sizin için hangi anlama gelmektedir?

	TÜM İLÇELER	ORAN (%)	AKPARTİ	CHP
Rakip	0			
Ortak/Partner	15	60	6	9
Belediyenin Sosyal Politikalarına Yardımcı	10	40	9	1
Diğer	0			
TOPLAM	25			

Bu tablodan da açıkça görüleceği gibi yerel yönetimler %60 gibi büyük oranla STK'ları "Ortak/Partner" olarak görmekte, bunu %40 ile "Belediyenin Sosyal Politikalarına Yardımcı" seçeneği takip etmektedir.

Bu da aslında yerel yönetimlerin, STK'ları kendi sosyal faaliyetlerini tamamlayıcı bir "paydaş" olarak gördüklerinin ve STK'larla ortaklık ve işbirliğine sıcak baktıklarının bir göstergesidir.

Yerel yönetimlerden hiçbirisinin STK'ları "Rakip" olarak görmemesi de bu durumu teyit etmektedir.

STK'ların ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasındaki rolü hakkında, yerel yönetimlerin düşüncelerini gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-27: Aşağıdaki ifadeye ne düzeyde katıldığınızı belirtiniz.

STK'ların ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasında önemli rolü vardır?

	TÜM İLÇELER	ORAN(%)	AKPARTİ	CHP
Kesinlikle katılıyorum	9	36	4	5
Kısmen katılıyorum	12	48	8	4
Kararsızım	4	16	3	1
Kısmen Katılmıyorum	0	0		
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0		
TOPLAM	25			

Bu soruya yerel yönetimlerin %36'sı "Kesinlikle Katılıyorum, %48 de "Kısmen Katılıyorum" yani toplamda %84 oranında olumlu cevap vermiş, hiçbir yönetici olumsuzluk ifade eden; "Kısmen Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" cevaplarını vermemiştir. Bu tablo; yerel yönetimlerin net bir şekilde, ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasında STK'ları önemli bir aktör olarak gördüklerinin bir göstergesidir.

İlginçtir ki, STKAM'ın araştırmasına göre STK'ların kendisi ise tam ters bir şekilde; %84 oranında bu görüşe katılmadıklarını belirten ; "Kısmen Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" cevaplarını vermişlerdir. (Yüksel-Sezgin,2012,s:92)

Yerel yönetimlerin sivil toplum algısını belirlemek üzere araştırılan son bulgu yerel yönetimlerin; sivil toplum alanının geleceğine ilişkin görüşleriyle ilgilidir. Tablo-28 ve Tablo-28a, söz konusu görüşlerin nedenleriyle birlikte dağılımını göstermektedir.

3.2.3 Yerel Yönetimlerin Sivil Toplumun Geleceğine İlişkin Görüşleri

Tablo-28: Sivil toplumun geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

	TÜM İLÇELER	ORAN (%)	AKPARTİ	CHP
Olumlu-0	20	80	13	7
Olumsuz-1	1	4	0	1
Kararsız-2	4	16	2	2
TOPLAM	25			

Tablodan da anlaşıldığı gibi, nedenleri değişik de olsa %80 gibi büyük bir çoğunlukla yerel yönetimler, sivil toplumun geleceğini olumlu görmektedir.

Başkanların hangi sebeple sivil toplumun geleceğine olumlu veya olumsuz baktıklarını gösteren tablo da aşağıda verilmiştir. Bütün başkanların düşünceleri aynen aktarılmıştır. Bu tablodan da anlaşılacağı gibi başkanlar genel olarak, çeşitli çekincelerle de olsa sivil toplumun geleceğini daha güzel ve olumlu görmektedir.

Tablo-28a: Sivil toplumun geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Olumlu düşünüyorum. Çünkü;
Demokratik gelişmeler ile süreç, olumlu yönde gelişecektir.
Daha demokratik bir yapı var.
Katılımcı demokratik davranış yaygınlaşıyor
Kamuoyu oluşturup gelişimini sağlayacak
Her şey devletten beklenmemeli
Kamu ile ortak hareket edebiliyor
Gelişmiş dünya STK'lara bağlı
Vatandaşa faydalı olmaya çalışıyorlar
Vatandaş Katılımını ve Demokratikleşmeye Katkı Sağlıyor
Değerleri artacaktır
Ekonomik istikrar ve demokratik ortamın devam etmesini sağlayacaktır.
Toplumda daha fazla değer veriliyor
Çoğulcu demokrasilerde toplumsal gelişmede rol oynayabilen aşağıdan yukarıya doğru gelişen, halk hareketlerinin toplumsal birimleridir. Gelişmiş ülkelerde sivil toplum kuruluşlarının gücü ve etkisi yönetimlerde söz ve karar sahibi olabilmekte, iktidar değişimlerinde önemli roller oynamaktadırlar ve toplum lehine önemli kararlar alılabilmektedirler
Demokratik, katılımcı bilinç gelişmektedir.
Toplumca giderek bilinçleniyoruz
Hizmet odaklı ve sivil katılım için etkin kurumlardır.
Demokratik geleceğimize katkı verecekler
Demokrasi geliştikçe güçlenecekler
Kararsızım. Çünkü;
Siyasetten arınırsa güçlenecektir.
Demokratik gelişim ve İnsan Haklarının gelişimine bağlı
ST Kültürü olgunlaşmadı
Vatandaş katılımını ve demokratikleşmeye katkı sağlıyor. Ama çoğu STK amacı dışında faaliyet gösteriyor.
Olumsuz düşünüyorum. Çünkü: STK'ların karşılaştıkları engellemeler yüzünden

BÖLÜM IV

SONUÇ ve TARTIŞMA

4.1.Sonuçlar:

Yerel Yönetimler “Sivil Toplumu” en çok;

“Katılımcı Demokrasi/ Aktif vatandaşlık” olarak algılamakta ve faaliyetlerinde onlardan aktif katılım beklemektedir.

Bu durum, modern sivil toplum kavramının dayandığı; “Katılımcı Demokrasi (Aktif Vatandaşlık)” anlamındaki sivil toplum anlayışının, Türkiye’de –en azından İstanbul’daki yerel yönetimler kapsamında- yerel yönetimlerce benimsendiğini göstermektedir.

STK’ları ise;

“Kar amacı gütmeyen, gönüllülük esasına dayalı, demokrasinin bir gereği olan sosyal hizmet üreticileri” olarak görmekte, buna mukabil “üçüncü sektör” olarak tanımlanamamaktadırlar.

- Sivil Toplum anlayışının gelişmesinde “AB Uyum Süreci”nin önemli etken olduğuna inanmakta ve demokrasinin seviyesi ile Sivil Toplumun gelişmişliği arasında bire bir bağ kurmaktadır.

- STK’ları daha çok, yerel yönetimlerin sosyal konular içinde nispeten daha fazla zorlandıkları; “Dezavantajlı Grupların Güçlendirilmesi” ve “İnsan Hakları” alanlarında, kamu politikaları üzerinde etkin görmekte buna mukabil, “Sivil Toplum Alanının Güçlendirilmesi” konusunda onları etkili görmemektedirler.

- STK’ları büyük oranda “Yardımlaşma”, “Yoksulluğun Önlenmesi”, “Eğitim” gibi alanlarda güçlü görmektedir. Selçuklulardan günümüze kadar sivil toplum faaliyetlerimiz göz önüne alındığında tarihsel ve kültürel olarak böyle bir sonucun çıkması gayet normal görülmektedir.

- İnsanları STK'lara üye/gönüllü olmaya iten sebepler içinde "Kişisel duyarlılığı" ilk sırada görmekle birlikte ikinci sırada "İtibar-saygınlık kazanma isteği" ni görmekle STK'lara bakışlarında tereddütler olduğunu göstermektedirler. Bu tereddütler, STK'ları etik değerler açısından değerlemelerinde de gözükmekte ve etik değerlerde onları ortanın biraz üzerinde derecelendirmektedirler. STK'ları; "Şeffaflık", "Hoşgörülü Olma", "Hesap Verebilirlik", "Sürdürülebilirlik", "Cinsiyet Eşitliğini Gözeten", "Politik/Apaolitik", "Katılımcı", "Çıkar Amaçlı" ve "Samimi" olma gibi çeşitli sıfatlar açısından ortalamanın biraz üzerinde olumlu değerlendirmektedir. Yani, "Yerel Yönetimler, STK'lara karşı bir tereddüt içinde ve onların hesap verebilir, şeffaf bir yapı olduklarına yüksek düzeyde inanmamaktadır." denilebilir.

- Yerel yönetimler STK'ları; sosyal politikaların oluşturulmasında ve hayata geçirilmesinde kendilerine yardımcı bir ortak olarak görmekte, ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasında önemli rolleri olduğuna inanmakta ve sivil toplumun geleceğini de olumlu görmektedirler. Bu da aslında yerel yönetimlerin, STK'ları kendi sosyal faaliyetlerini tamamlayıcı bir "paydaş" olarak gördüklerinin ve STK'larla ortaklık ve işbirliğine sıcak baktıklarının bir göstergesidir. Yerel yönetimlerden hiçbirisinin STK'ları "Rakip" olarak görmemesi de bu durumu teyit etmektedir.

-Yerel yönetimler; gerek seçmen kitlelerini oluşturmaları, gerekse sosyal faaliyetlerde önemli bir aktör olmaları sebebiyle "Sivil Topluma" ve onun örgütlü hali olan "STK"lara önem vermekte, onları kamu politikalarında etkili bir aktör olarak görmekte ve onlarla işbirliği içinde olmak istemektedirler. Anket çalışmasında da sosyal faaliyetlerinde "Sivil Toplum" unsurlarını faaliyet ortakları içinde göstermektedirler. Hatta yerel yönetimlerin yarısı sosyal faaliyetlerde, STK'larla yeterli sayıda işbirliği faaliyeti gerçekleştirdiğine inandıklarını belirtmektedir.

Fakat STK'larla ilgilenecek bağımsız bir birimlerinin olmaması, onlara gerektiği değeri vermediklerini göstermektedir.

-Anket sorularının tümünün ve bulguların, STKAM araştırması ile birlikte analizinde; yerel yönetimlerin ve STK'ların, "Sivil Toplum" ve "STK" kavramlarına

yönelik algı ve bu kavramlara yükledikleri anlamlarda bazı noktalarda çok büyük farklılıklar olduğu ve bunların da ilişkilerin ve işbirliklerinin gelişmesinde önemli bir sorun oluşturduğu görülmektedir.

Bu zıtlıklar ortak hareket etme kültüründe sorunlara yol açan önemli bir etkidir.

Bu algılamalar ve diğer anket sorularının analizi neticesinde ortaya çıkan sorunları ve Yerel Yönetimlerin beklentilerini şu şekilde özetlemek mümkündür:

4.1.1 Çıkan Bulgulara Göre Yerel Yönetimler ve STK'lar Arasında Var Olan Sorunlar:

- Öncelikle Yerel Yönetimler ankette verdikleri cevaplarla STK'ları, demokratik gelişimin bir ölçütü olarak görmekte ve onlarla işbirliği yapmak istemektedirler. Fakat “Sorun Analizi” bölümünden de görüleceği gibi, STK'ları kendileri ile mücadele eder görünümde hissetmekte ve sosyal faaliyetlerinde STK'ları ve diğer sivil toplum unsurlarını sorunların önemli bir kaynağı olarak görmektedirler.

-Yerel Yönetimler kendi çalışanlarına “Sivil Toplum” ve “STK”lar konusunda yeteri kadar eğitim vermemekte ve eğitime de ihtiyaç duymamaktadır. Bu da onları anlama ve onlardan daha fazla yararlanma imkânını kısıtlayan bir faktördür.

- Yerel Yönetimler, STK'larla birlikte yapabilecekleri projelerle fon kaynaklarından hibe sağlayabileceklerini henüz yeterli düzeyde kavrayabilmiş değiller. Kalkınma ajanslarından hibe alabilmek nispeten daha kolayken, özellikle uluslar arası hibe kaynaklarında STK ortaklıkları çok önemli olduğu ve birçok yerel yönetim bunu farkında olmadığı için bu fonlardan hibe alabilmek zorlaşmakta ve yerel yönetimler bu fonlardan yeteri kadar yararlanamamaktadır. (Ankete cevap veren belediyelerden sadece 8 tanesi AB fonlarından hibe aldığını belirtmiştir.)

- Yerel Yönetimler STK'ları, etik değerler açısından STK'ları ortalama olarak 5 civarında derecelendirmektedirler. Bu durum, beraber hareket ederek ortak faaliyet göstermesi beklenen iki ortak arasında olması gereken güven duygusunun tam yerleşmediğini göstermektedir.

-Sorun analizinde; “STK”, “Özel Sektör” , “Vatandaş”, “Yerle Medya” vb. tercih edilen şıkların “Sivil Toplum”u temsil ettiği düşünüldüğünde, iktidar veya muhalefet partisi ayırımı olmaksızın tüm belediyelerin en çok sorun olarak sivil toplum alanını gördükleri anlaşılmaktadır. Burada da bir güven ve karşılıklı iletişim sorunu göze çarpmaktadır.

-Yerel Yönetimler STK’ları, kamu politikalarında etkili bir aktör olarak görmekte, STK’lar ise %83 oranında tam tersi olarak etkin görmemektedirler. Yerel yönetimler, ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasında STK’ları önemli bir aktör olarak görmekte ne ilginçtir ki, STKAM’ın araştırmasına göre STK’ların kendisi ise tam ters bir şekilde; %84 oranında bu görüşe katılmadıklarını belirtmektedirler. Buradaki anlayış farkı da iletişimi ve işbirliğini olumsuz etkilemektedir.

-Yerel yönetimlerin yarısı STK’larla yeterli proje yaptıklarına inandıklarını ifade etmelerine rağmen pek çoğu, sosyal faaliyetlerde yeterli etkinlikte görmemektedir

4.1.2 Yerel Yönetimlerin STK'lardan Beklentileri:

Anket cevapları incelenip analiz edildiğinde özellikle Tablo-15e’den; Yerel Yönetimler ve onların başı olan belediye başkanları ortak faaliyet gösterecekleri STK’lardan öncelikli olarak,

-Belediye projelerine ortak alma konusunda daha istekli olmalarını,

-Faydalı ve yapılabilir projeler üretmelerini ve bunları belediyelere teklif etmelerini

-Amaçlarına uygun belediye faaliyetleri desteklemelerini

-Donanımlı olmalarını

-Eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirmelerini

-Paylaşımçı ve kuşatıcı olmalarını (Tüm kesimlere hitap etmelerini)

- Kamunun gücünün yetmediği yerlerde farkındalık oluşturmalarını
- Sosyal faaliyetleri siyaseti etkileme gibi görmeyip asli işini yapmalarını
- Sivil Toplum'un bir parçası olan Yerel Medya'nın sosyal projeleri daha fazla görünür hale getirmesini,
- manevi olarak da kendilerini desteklemelerini beklemektedirler.

4.2. Sorunun Çözümü İçin Öneriler

Gerek yapılan görüşmelerden, gerekse uygulanan anket çalışmasından elde edilen bulgu ve yapılan analizler çerçevesinde; yerel yönetimlerin, sivil toplumun ve sivil toplumun bir parçası olan özel sektörün birbirleriyle koordineli ve eşgüdüm içinde daha verimli ve etkin ortak faaliyetlerde bulunabilmeleri, daha ileri düzeyde ortak sosyal faaliyetler gerçekleştirmeleri için yapılabilecekler aşağıda özetlenmiştir:

- Yerel yönetimler, yapılan-yapılacak icraatlarda toplumun fikrini almalı, önerilerini dinlemeli, eleştirilerine kulak vermelidir. Demokratik toplumlarda bunun aracı olarak ta STK'ların kullanılması uygundur. Asli amacı, sivil toplumu oluşturan bireylere hizmet götürmek olan yerel yönetimlerin, bu kesimi bir sorun olarak görmemesi gerekmektedir. Eğer ortada bir sorun görüyorlarsa uygun platformlarda sorunları kendi içlerinde halletmelidirler.

Bunun için de en uygun platformlardan biri; I.Bölüm'de kısaca anlatılan "Kent Konseyleri" dir.

- Yerel Yönetimler, 21. yy da yönetim bilimleri açısından ve özellikle de demokratik yönetimin bir gereği olan "Yönetişim" kavramının bir gereği olarak STK'ları çözümün ve yönetimin bir parçası görmemekte sadece, sosyal konularda kendilerine yardımcı olarak görmektedir. Bu da onlardan alabilecekleri katkıları azaltmaktadır. "Sinerji" denen kavramı anlayamadıkları için yaptıkları faaliyetleri yeterli görmeleri yerel yönetimlerin daha etkin icraatlar yapmalarını engellemektedir.

- Yerel yönetimler, genellikle her kesimden, çalışmalarına aktif destek ve kolaylaştırıcı adımlar beklemektedirler. Buna mukabil ülkemizde Kent konseylerinin aktif çalıştırılmaması bir tezat oluşturmaktadır. Bu tezadın yerel yöneticilerin inisiyatifleri ile ortadan kaldırılması gerekir.

-Belediyecilikte halk katılımından istenen sonuçların elde edilebilmesi bağlamında belediye hizmetlerinin saydam olması beklenmektedir. Saydamlıktan anlaşılması gereken iki konu vardır:

Birincisi belediyelerin, kararlarına ve uygulamalarına ilişkin her türlü bilgi ve belgeye ulaşma olanağı, sivil topluma ve bu arada medyaya sağlanmalıdır.

İkincisi bireylere ve STK'lara; belediyede yapılacak resmi toplantılara katılarak izleme olanağı verilerek şeffaf yönetim sağlanmalıdır.

-Yerel Yönetimler kendi yönetici ve çalışanlarına "Sivil Toplum" ve "STK"lar konusunda yeterli eğitimi vererek onları daha iyi tanımalı, işbirliği ve sağlıklı iletişim ortamları oluşturmalarıdır.

Yerel yönetimlerle STK'ların, algı farklılıklarının azalarak birlikte ortak faaliyetler yapılabilmesi için sivil toplum kesiminin de üzerine düşen görevler vardır:

- Sivil Toplum, STK'lar aracılığıyla, siyasi iktidarları ve yöneticileri yalnızca periyodik aralıklarla önüne koyulan seçim sandığı dışında da denetleyebilmeli, sesini duyurabilmeli ve faaliyetlerine STK'lar aracılığı ile ortak olmak için talepte bulunmalıdır.

- STK'lar gerek üyelerine gerekse topluma karşı şeffaf ve hesap verebilir olmalı, yönetim kademeleri demokratik şekillerde oluşturulmalı, bireyin ve fikirlerinin önemli olduğu bireysel çikardan uzak kolektif faydayı ön planda tutan yapılar olmalıdır. STK'ların sınırları gerek yasal düzenlemeler gerekse bireyler tarafından belirlenmeli, amaç dışı kullanımın önüne geçilmeli, STK'ların, toplum ve yerel yöneticilerin gözünde siyasi rant aracı, siyasete sıçrama tahtası olarak görülmesini önleyecek mekanizmalar kurulmalı böylece, etik kurallar açısından algılanmaları daha iyi bir seviyeye getirilmeli.

-STK'lar, sosyal sorunlarına yönelik faaliyet göstermeli, proje ve önerileriyle siyasetin politika üretmesinde yardımcı olmalıdır.

- Sivil toplum her ne kadar devletten özerk bir yapıyı ifade etse de devletsiz bir sivil toplum hiçbir anlam ifade etmez. Sivil toplum devletin bir alternatifi değil devletin hizmetlerini düzenleyici ve yardım edici toplumun ortak çıkarlarını ve beklentilerini savunan bir kurum olarak kabul edilmelidir. Bu açıdan STK'ların kendilerini tanımlarken 1990 öncesi salt "mücadeleci" anlayıştan kurtulup Sivil toplumun sadece "Hak alma Mücadelesi" olmadığını anlayarak modern sivil toplum tanımlamasına yaklaşımları gerekmektedir.

-Ülkemiz henüz ulusal ve uluslararası hibe ve fonlardan yararlanmada çok yetersiz durumdadır. STK'lar bu konuda yerel yönetimleri teşvik etmeli ve ortak projeler geliştirerek buldukları yerel alanın gelişimine katkı sağlayacak projeler için hibe sağlayarak yerel yönetimlere bu konuda öncülük etmelidirler.

- Yerel Yönetim'lerin ve STK'ların birbirleriyle iyi ilişkiler içerisinde olmaları onların işlerini daha da kolaylaştıracaktır. Her iki kuruluşun da çeşitli projeleri vardır. Birinde teknik olanaklar-maddi olanaklar varsa, diğesinde de insan kaynakları vardır. Bu unsurlar birbirlerini tamamladıklarından, biri diğesinden vazgeçmemelidir.

KAYNAKÇA

AKGÜNDÜZ, A. (1996). İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi. Osav Yayınları. İstanbul.

AKTEL, M. (2003). “ **Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi**”, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.

ALKAN, A. (1997). "Türkiye'de Başıbozukluğun Uzun, Sivil Toplum'un Kısa Tarihi Üzerine Bir Yaklaşım", Yeni Türkiye Dergisi, Sivil Toplum Özel Sayısı, C. 111, Sayı, 18, Ankara.

ARSLAN, O. (2001). Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği, Bayrak Yayıncılık, İstanbul.

ALYAKUT, B. (2007): “**Sivil Toplum Kuruluşlarında Stratejik Yönetim Süreci ve Sivil Toplum Kuruluşlarında Stratejik Yönetim Uygulamalarının İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması**”, Yüksek Lisans Tezi -İstanbul

BELGE, M. (1998). **Sivil Toplum Örgütleri**, Merhaba Sivil Toplum, Helsinki Yurttaşlar Derneği Yayını, İstanbul.

BOLAY, S.H., “(1997). Sivil Toplum ve Manası”, **Yeni Türkiye Dergisi Sivil Toplum Özel Sayısı**, Sayı :18, Ankara.

ÇAHA, Ö. (1997). “1980 Sonrası Türkiye’inde Sivil Toplum Arayışları” **Yeni Türkiye Dergisi Sivil Toplum Özel Sayısı**, Sayı: 18, Aralık.

ÇAHA, Ö. (1999). “İslam ve Sivil Toplum”, **İslam Sivil Toplum Piyasa Ekonomisi**, Ed: Ömer Demir, Liberte Yayınları, Yayın No:28, 1.Baskı, Ankara.

ÇAHA, Ö. “Sivil Toplum-Devlet Karşıtlığında Türkiye’de Cumhuriyet”, **Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik**, Yayına Hazırlayan: Nuri Bilgin,

ÇAHA, Ö. (2000), **Aşkın Devletten Sivil Topluma**, Gendaş Kültür Yayınları, İstanbul

ÇAHA, Ö. (2002). **Aydınlar ve Demokrasi**, İz Yayıncılık, İstanbul

ÇAHA, Ö. (1996). “**Sivil Kadın : Türkiye’de Sivil Toplum ve Kadın**”, Vadi Yayınları, Ankara.

ÇEVİKBAŞ,R(1995). Yerel Yönetimler,işlevi ve Türkiye'deki Durumu, Türk İdaresi Dergisi,sayı 407.

COŞKUN, A.V.; Yerel Yönetimler ve Demokrasi, Türk İdare Dergisi sayı 422,Mart 1999,(s:93-111)

DELİOĞLAN, S. “**Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü**”, Yüksek Lisans Tezi,2010-Konya

DEMİR, Ö. (1997). Mustafa Acar, **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, 2. Baskı. Vadi Yayınları, Ankara, 1997.

DOĞAN, İ(2002). **Özgürlükçü ve Totaliter Düşünce Geleneğinde Sivil Toplum**, Alfa Basın Yayım, İstanbul.

DUMAN, F.(2008). “**Sivil Toplum**”, Editör: Mümtazer Türköne, **Siyaset** Lotus Yay. Ekim 2008

ERDOĞAN, M.(1998). **Liberal Toplum, Liberal Siyaset**, 2. Baskı. Siyasal Kitabevi, Ankara.

ERDOGAN, M. (1997). **Anayasal Demokrasi**, Siyasal Kitabevi, Ankara.

GERAY,U. (2000) Sivil Toplum Örgütleri ve Etik Raporu-Makale, Yeni Adana Gazetesi,09.03.2000

GÖKÇEER, F.(1995) Devlet ve Belediyeler Açısından Tüketicinin Korunması, Türk İdare Dergisi, sayı 407,1995

GÜÇLÜ, M. “**Sivil Toplum-Yerel Yönetim İlişkisi Bağlamında Sivas Hayat Ağacı Derneği**”, Yüksek Lisans Tezi, 2009-Sivas

GÜNEŞ, İ.; Yerel Yönetimler Ders Notları 2000

<http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/sivil1.htm>) (<http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/sivil2.htm>)

İZ, F. (1986), “Oxford English-Turkish Dictionary”, ABC Kitabevi,

Jean-Jacques R.(2001), **İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı**, Çev. R. Nuri İleri, 6. bs., İstanbul, Say Yayınları, 2001.

KARAMAN, M.L.(1990). "Sivil Toplum Kavramı Ve Türkiye Üzerine Değerlendirmeler: Bir Yeniden Bakış", Türkiye Günlüğü Dergisi, Sayı: 10, Ankara, 1990.

KEYMAN, F.(2004) Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye, Sivil Toplum ve Demokrasi, Konferans Yazıları No 4,, Yayına Hazırlayan: Arzu Karamani
KOCALAR, N.(2006) "**Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarının Yeri**", Yüksek Lisans Tezi,2006-Konya

KORKMAZ, T.(2008). "**Siyasal Partilerin Sivil Toplum Algılayışı: Türkiye Uygulaması**", Yüksek Lisans Tezi,2008-Ankara

ÖNSOY, G.(2009). "**Sivil Toplum Kuruluşlarının Kalkınmaya Etkisi: Teorik Çerçeve-Ampirik Bulgular**", Yüksek Lisans Tezi,2009-Zonguldak.

ÖZBUDUN, E.(1997). **Türk Anayasa Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara.

ÖZTEKİN, A.(2005). "**Yönetim Bilimi**", Siyasal Kitabevi, Ankara.

ÖZTEKİN, A.(2000). "**Siyaset Bilimine Giriş**", Siyasal Kitabevi, Ankara.

ÖZTURK, A. (1997). "**Yerel Yönetim Modeli**", Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul.

SAVRAN, G.(1987). **Sivil Toplum ve Ötesi**, İstanbul, Alan Yayıncılık, Haziran 1987, s. 153.

Sivil Toplum Kuruluşları, Merhaba Sivil Toplum Kitabı'ndan alıntı ÇYDD Yayınları

TURHAN, A.(2008) "**Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Dernekler ve Vakıflar Hukuku**", Yüksek Lisans Tezi,2008-Çanakkale

TÜRKONE, M.(2003). "**Devletli Sivil Toplum**" Sivil Toplum Dergisi, 2003.

URAL, E.(1995). "**Gönüllü Kuruluşlar Toplantısı**", Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara.

VERGİN, N.(1994)."Demokrasi ve Sivil Toplum", Yeni Türkiye Dergisi, Sayı 1, Ankara,1994,s.9-12.

YÜCEKÖK, A. N.(1998) Tanzimat’tan Günümüze Stk, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

YALÇINDAĞ, S.(1999).Belediyelerde Halk Katılımı, Türk İdare Dergisi, sayı 424 Eylül 1999 (s.49-72)

YÜKSEL ACI, E.(2005). “ **Küreselleşme Olgusu ve STK**”, İstanbul, 1997.

YÜKSEL, E.–SEZGİN, F. H.(2012). “**Türkiye’nin Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının Sivil Toplum Algısı**”, 2012 .

ZENGİN, E.(1999); Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım, Türk İdare Dergisi, sayı 422,1999

Web Siteleri

www.antoloji.com

www.osmanli.org.tr

www.aygazete.com, Selçuk Özdağ

www.turktarih.net

www.ediyetisyen.net/sosyal-orgutler.html

EKLER:

EK1: BELEDİYE BAŞKANININ CEVAPLAYACAĞI ANKET FORMU

A-Yöneticinin Demografik Özellikleri:

1. Belediye Başkanının	
a-Adı Soyadı:	
b-Eğitim Düzeyi:	
c-Son Mezun Olduğu Okul:	
d-Varsa Son Mezun olduğu Mesleki Bölüm:	
e-Başkanlıktan önceki Mesleği:	
f-Kaç yıldır Belediye Başkanlığı Yaptığı:	
g-Varsa Başkanlık Öncesi Yönetim Tecrübesi-Yıl (Profesyonel Olarak Çalışılan Süre):	

B-Belediyenin Demografik Özellikleri:

2. Belediyenizin temel amaç ve faaliyetleri düşünüldüğünde sosyal konularda aşağıdaki faaliyet alanlarından hangisine/hangilerine odaklandığını öncelik sırasına göre belirtiniz? Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.(Maksimum 3 seçenek)

a.	Eğitim	
b.	Sağlık	
c.	Çevre	
d.	Yardımlaşma	
e.	Yoksulluğun önlenmesi	
f.	Kültür – Sanat	
g.	Düşünce Üretimi	
h.	Hak Temelli	
i.	Diğer (Lütfen belirtiniz).....	

C-Finansal Yapı- İnsan Kaynakları- Projeler

3. Sosyal konuların finansmanında, aşağıda adı geçen örgütsel kaynakları en önemli gördüğünüz kaynağa birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.

() Sivil toplum gönüllüleri

() Parasal kaynaklar

() Diğer (Lütfen açıklayınız).....

4. **Belediyenize son 5 yıl içerisinde sosyal konularda proje hibesi yapıldı mı? Eğer cevabınız evet ise lütfen hibenin kaynağı ve türünü açıklayınız?**

PROJE:Açıkça belirlenmiş bir hedefe katkı sağlamak üzere; tanımlanan amaca ulaşmayı sağlayacak sonuçları elde etmek için, bir dizi faaliyetin, belirli bir zaman diliminde ve belirli bir bütçeyle yapılmasının planlanması olarak tanımlanır.

- a. Evet
- b. Hayır

5. **Belediyenizin sosyal projelerinde ortak olarak alacağı STK'larda aradığı özellikler nelerdir?**

.....

.....

6. **Belediyeniz aşağıdaki taraflardan hangileri ile sosyal projeler esnasında işbirliği yapmaktadır?**

- a. STK'lar
- b. Özel Sektör
- c. Kamu Kurumları (belirtiniz).....
- d. Üniversiteler
- e. Diğer kuruluşlar (Lütfen açıklayınız).....

7. **Belediyenizin STK'larla yeterli sayıda sosyal proje ürettiğine inanıyor musunuz?**

- a. Evet
- b. Hayır.(Cevabınız hayırsa nedenlerini belirtiniz lütfen.)
- Uygun bir muhatap bulamıyoruz
- Siyasi-Politik Görüşlerimiz uyuşmuyor
- Çevremizdeki STK'lar isteksiz
- Diğer.....

8. **Belediyeniz, çalışanlarına eğitim vermekte midir? Eğer veriyorsa hangi konularda?**

- a. Hayır
- b. Evet.....
-

D-Sorun Analizi

1. Sosyal faaliyetlerinizi gerçekleştirirken sıklıkla karşılaştığınız sorunların kaynağını en çok sorunu yaratan aktöre birinci önceliği verecek şekilde sıralayınız.
 - () Hükümet
 - () Üst Yerel yönetim(İl Belediyesi)
 - () Özel sektör
 - () Vatandaş
 - () STK'lar
 - () Diğer (Lütfen belirtiniz).....
2. Sosyal faaliyetlerinizi gerçekleştirirken karşılaştığınız bu sorunların çözümünde aşağıda adı geçen taraflara ne gibi görevler düştüğünü düşünmektесiniz?
 - a. Hükümet:.....
 - b. Yerel yönetimler:.....
 - c. Özel sektör :
 - d. Vatandaş:.....
 - e. STK'lar :
 - f. Diğer (Lütfen belirtiniz).....

E-Adanılan Alana Etki Algısı

1. Faaliyet gösterdiğiniz sosyal alanlarla aynı veya paralel faaliyet gösteren STK'ların, bu alanlarda yaratdığı etkiye on üzerinden kaç puan verirsiniz?
2. Sizce faaliyet gösterdiğiniz sosyal alanlarda yaratılan toplam etkinin yüzde kaç STK'lar tarafından sağlanmaktadır?

F-Belediyelerin Sivil Toplum Algısı

1. "Sivil toplum" denildiğinde aklınıza aşağıdakilerden **hangileri** gelmektedir? İlk aklınıza gelene **birincil önceliği** verecek şekilde sıralayınız
 - () Bireysel hak ve özgürlükler
 - () Katılımcı demokrasi / Aktif vatandaşlık
 - () Toplumsal mücadele / Toplumsal muhalefet
 - () Kamusal alan / Devlet karşıtı alan
 - () Yardımseverlik – Hayır işleri
 - () Diğer (Lütfen belirtiniz).....

2. Sizce “**Sivil Toplum Kuruluşu**” kavramı tanımlanmak istenildiğinde bu tanım aşağıdaki kavramlardan hangilerini içerir? **Önem sırasına göre sıralayınız.**

- Kar amacı gütmeyen kuruluş
- Gönüllü kuruluş
- Çıkar grubu
- Baskı grubu
- Sosyal hizmet üreticisi
- Üçüncü sektör
- Demokratik kitle örgütü
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

3. Türkiye’de son yıllarda sivil toplum anlayışının gelişmesinde sizce aşağıdaki faktörlerden hangileri etkili olmuştur? **En etkili olana birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.**

- Askeri darbelere duyulan tepkiler
- Habitat Kongresi
- Marmara Depremi
- AB Uyum Süreci
- Diğer (Lütfen belirtiniz)

4. Aşağıdaki alanlardan hangileri STK’ların kamu politikaları üzerinde etkin olduğu alanlardır? **En etkin olduğunu düşündüğünüz alana birincil önceliği verecek şekilde sıralayınız.**

- İnsan hakları
- Dezavantajlı grupların (kadın/engelli/çocuk) güçlendirilmesi
- Yoksulluğun önlenmesi
- Çevrenin korunması
- Kültürel faaliyetlerin artışı
- Katılımcı demokrasi
- Sivil toplum alanının güçlendirilmesi
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

5. Sizce ülkemizde STK'ların en güçlü olduğu faaliyet alanlarını en güçlü olana **birincil önceliği** verecek şekilde **sıralayınız.**

- Eğitim
- Sağlık
- Çevre
- Yardımlaşma
- Yoksulluğun önlenmesi
- Sanatsal – Kültürel Etkinlikler
- Düşünce üretimi
- Hak Temelli
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

6. Sizce ülkemizde sivil toplumun gelişmesinin önündeki temel engeller nelerdir? En temel olana **birincil önceliği** verecek şekilde **sıralayınız.**

- Ekonomik yetersizlikler
- Demokratik hak ve özgürlüklerin yetersizliği
- Güçlü devlet geleneği
- Toplumun ilgisizliği
- STK'ların kötü yönetilmesi
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

7. Sizce Türkiye'de insanları STK'lara üye/gönüllü olmaya çeken neden/nedenler nelerdir? En önemli nedene **birincil önceliği** verecek şekilde **sıralayınız.**

- Ekonomik kazanç elde etme
 - Kariyer-iş imkânı sağlama
 - İtibar-saygınlık kazanma isteği
 - Şöhret kazanma isteği
 - Kişisel huzur sağlama isteği
 - Boş zaman değerlendirme-hobi
 - Kişisel duyarlılık
 - Diğer (Lütfen belirtiniz).....
-

8. Ülkemizde faaliyet gösteren STK'ların geneli ile aşağıdaki sıfatları bir arada düşünerek her bir sıfatın ülkemizde faaliyet gösteren STK'ları niteleme derecesini belirtiniz.(Parantez İçine Alarak veya Koyulaştırarak)

	<u>Hiç Katılmıyorum.....</u>	<u>Tamamen Katılıyorum</u>
Şeffaf	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Hoşgörülü	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Hesap verebilir	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Sürdürülebilir	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Cinsiyet eşitliğini gözeten	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Apolitik	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Katılımcı	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Çıkar Amaçlı	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Faaliyet amaçlarında samimi	1...2...3...4...5...6...7...8...9...10	
Diğer (Lütfen belirtiniz).....		

9. Faaliyet gösterdiğiniz alanlarda hizmet veren STK'lar sizin için hangi anlama gelmektedir?

- Rakip
- Ortak/Partner
- Belediyenin Sosyal Politikalarına Yardımcı
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

10. Belediyeniz hizmetlerini destekleyici alanlarda faaliyet gösteren diğer STK'ları düşündüğünüzde aklınıza ilk gelen STK(lar) hangisidir/hangileridir?(Lütfen isim belirtiniz)
-
-

11. Aşağıdaki ifadeye ne düzeyde katıldığınızı belirtiniz.

STK'ların ekonomik istikrar ve toplumsal güven ortamının sağlanmasında önemli rolü vardır?

Kesinlikle katılıyorum () Kısmen katılıyorum () Kararsızım () Kısmen Katılmıyorum () Kesinlikle Katılmıyorum ()

12. Aşağıdaki ifadeye ne düzeyde katıldığınızı belirtiniz.

STK'lar kamu politikaları üzerinde etkindirler.

Kesinlikle katılıyorum () Kısmen katılıyorum () Kararsızım () Kısmen Katılmıyorum () Kesinlikle Katılmıyorum ()

13. Sivil toplumun geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Olumlu düşünüyorum. Çünkü :
- Olumsuz düşünüyorum. Çünkü.....
- Kararsızım. Çünkü.....

EK2: BAŞKAN YARDIMCISI VEYA BAŞKA BİR YETKİLİNİN CEVAPLAYACAĞI ANKET FORMU

A-Belediyenin Demografik Özellikleri

1. Belediyenin Resmi Adı	
2. Belediyenin (Varsa) Kısa Adı	
3. Belediyenin Adresi	
4. Belediyenin Telefonları:	
5. Fax:	
6. E Mail :	
7. Belediyenin Kuruluş Tarihi:	

B-STK'LARLA İLİŞKİLER

8. Belediyenizin bünyesinde **STK'larla iletişimi sağlayan bir birim** var mı? Varsa adı nedir?

a. Hayır

b. Evet

C-Yönetim İşlevi

1. Başkan ve Başkan yardımcıları içinde bu görevden önce kamu veya özel sektörde profesyonel olarak **yöneticilik yapmış** olan var mıdır?

a. Evet.(Kaç Kişi ve önceki görevleri)

SEKTÖR	POZİSYON	SÜRE

Hayır

2. Başkan ve Başkan yardımcıları içinde **İşletme Fakültesi vb.** yönetim tabanlı faküle mezunu olan var mı?

a. Evet.(Kaç kişi ve görevleri)

-

-

-

-

b. Hayır

D-Projeler – Ulusal ve Uluslararası İşbirlikleri

1. Belediyenizin 2009'den bu yana gerçekleştirdiği **sosyal projelerin** sayılarını belirtiniz.

PROJE: Açıkça belirlenmiş bir **hedefe** katkı sağlamak üzere; **tanımlanan amaca** ulaşmayı sağlayacak **sonuçları elde etmek** için, bir dizi **faaliyetin, belirli bir zaman** diliminde ve **belirli bir bütçeyle** yapılmasının **planlanması** olarak tanımlanır.

2009.....

2010.....

2011.....

2012.....

2. Belediyenizin **kurumsal proje ortakları** bulunmakta mıdır? Varsa kimler oldukları ve ne gibi katkılar sağladıkları konusunda bilgi verir misiniz?

a. Hayır

b. Evet

3. Belediyenizin devam eden **sosyal projelerinin** sayısını belirtiniz.

4. Belediyeniz tarafından hayata geçirilen **sosyal projelerde AB vb. hibe ve fonlardan faydalandınız mı?** Eğer yanıtınız **evet ise** lütfen bilgi veriniz?

a. Evet.....

b. Hayır

5. Belediyeniz son 5 yıl içerisinde **proje hibesi** yapıldı mı? Eğer cevabınız evet ise lütfen hibenin kaynağı ve türünü açıklayınız?

a. Evet.....

b. Hayır

6. Belediyenize hibe sağlayarak gerçekleştirdiğiniz projelerinizi **düşündüğünüzde**

a. Geliştirdiğimiz özgün projeler için hibe sağlayacak kaynak bulmaya çalıştık

b. Var olan hibe kaynaklarından yararlanmak üzere proje geliştiriyoruz.

7. Belediyeniz **şağıdaki taraflardan hangileri ile projeler esnasında işbirliği yapmaktadır?**

a. STK'lar

b. Özel Sektör

c. Kamu Kurumları (belirtiniz).....

d. Üniversiteler

e. Diğer kuruluşlar (Lütfen açıklayınız).....

8. Belediyenizin herhangi bir üst yapıya (federasyon, destek kuruluşu, birlik vb) üyeliği bulunuyor mu? Eğer yanıtınız evet ise lütfen üyesi olduğunuz yapının adını belirtiniz.

- a. Evet.....
- b. Hayır

9. Belediyenizin proje dışı işbirlikleri bulunmakta mıdır? Eğer yanıtınız evet ise lütfen detayı hakkında bilgi veriniz.

- a. Evet.....
- b. Hayır

E-Eğitim

1. Belediyenizde görev alan kişilere aşağıdaki konulardan hangilerinde eğitim verilmiş veya verilmektedir?

- a. Liderlik
- b. Proje yönetimi
- c. Kapasite geliştirme
- d. Hukuk
- e. Gönüllü yönetimi
- f. Sivil Toplum
- g. Diğer (Lütfen belirtiniz).....

2. Belediyenizin hangi konularda eğitime ihtiyacı bulunduğunu belirtir misiniz?

- a. Liderlik
- b. Proje yönetimi
- c. Kapasite geliştirme
- d. Hukuk
- e. Gönüllü yönetimi
- f. Sivil Toplum
- g. Diğer (Lütfen belirtiniz).....